

Nursultan Nazarbayev'i anlatan kitabın tanıtımı yapıldı

2. Sayfa

Қазақстан Республикасы Түрік этномәдени орталығының халықаралық басылымы

Международная газета Турецкого этнокультурного центра РК

28 Haziran 2013 sayı: 26 (48)

Kazakistan Ahıska Türkleri Milli Merkezi'nin Uluslararası gazetesi

Xəstə Hasanın izi ilə Almatıda

2013-cü il iyulun 12-də Qazaxıstan Ahıska Türklərinin Milli Mərkəzinin təşəbbüsü və iş adamı Abbasəli Paxralı oğlu İsmayilovun maliyyə dəstəyi ilə çap olunmuş "Axısqalı Xəstə Hasan. (Şeirləri və şeirlərinin yaranması haqqında söhbətlər)" kitabının təqdimatı mərasimi keçirildi. Kitabı Azərbaycan Milli Elmilər Akademiyası Folklor İnstitutu Elmi Şurasının qərarı ilə 2012-ci ildə Bakıda çap olunanın təkrarı nəşri saymaq olar. Buraya birinci nəşirdən sonra topladığım şeirləri və Annasəli Paxralı oğlu isə Xəstə Hasanın nəslindən olanların fotosəkillərindən nümunələr əlavə etmişdi.

Toplantı çox səmimi bir ortamda davam edirdi. Bu da səbəbsiz deyildi. "Axısqalı Xəstə Hasan" kitabının üzünca bir yaranma tarixi vardı.

8,9,10. Sayfa

ЫҢТЫМАҚ – БЕРЕКЕ БАСЫ

Ұлт татулығы бағасын байлық өкөндігі бағы заманнан дәлелін тапқан айнымас тарихи ақиқат. Шүкіршілік ететік, әлемде ынтымақ пен татулықтың арқасында өсіп-өніп, қанатын кеңге жайып, қарқынды дамып келе жатқан елдер аз емес.

Солардың қатарында орнықты орны бар, болашағы жарқын бейбітшілікті ту өткен елдердің бірі — Қазақстан, — деп Абдулла қария ентінгі басып, әңгімесін сабырлы үнмен бауу армен сабақтай түсті.

5-бет

ТЯЖЁЛЫЕ ДНИ ДЕПОРТАЦИИ

Ни о чём не подозревая, в сороковые годы мирные жители Кавказа, турки-ахыска были жестоко депортированы в страны Средней Азии. Советские солдаты, собрав жителей на площади, прочитали им приказ Сталина. Об этих суровых днях нам рассказала жительница Енбекшиказакского района — Султан Тахалова.

Стр. 4

Турецкий этнокультурный центр успешно осуществляет свою деятельность, проводя на должном уровне различные мероприятия, будь то собрания, осведомительные лекции или праздники. Своей активной деятельностью отличается ТЭКЦ города Алматы с председателем Хусейном Касановым и его заместителем — Тамарой Гусейновой. Они и сами проводят множество мероприятий, и принимают активное участие в городских, районных, областных и республиканских празднествах.

Наши единство и согласие нерушимы

Стр. 3

BURABAY'A 6 MİLYAR DOLARLIK YATIRIM

2. Sayfa

Уважаемые читатели!
Следующий, 27-й номер нашей газеты выйдет 2 августа, так как весь состав редакции уходит в заслуженный отпуск. До скорой встречи!

ЭЛЕКТРОННАЯ ВЕРСИЯ ГАЗЕТЫ: www.ahıska-gazeta.com

28 июня 2013
ahıska60@mail.ru

KATIAD HABER

"Ахыска"

Nursultan Nazarbayev'i anlatan kitabın tanıtımı yapıldı

ANKARA - Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev için hazırlanan bibliyografik kitabın tanıtımı Ankara'da yapıldı. Kitapta, Nazarbayev'in bölgesel ve küresel barış işbirliğinin geliştirilmesine yönelik üstün girişimleri anlatılıyor.

Kazakistan Büyükelçiliği'nin, Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev için hazırladığı 'Nursultan Nazarbayev- Avrasya'nın Parlayan Yıldızı, Kazakistan'ın Kurucu Devlet Başkanı' isimli kitabın tanıtımı dün yapıldı.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın da makale yazdığı kitapta Nazarbayev'in, çok etnisiteli ve çok dinli bir toplumdaki Kazakistan'daki başarılı devlet yönetimi ile bölgesel ve küresel barış-ışbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak örnek gösterilen üstün girişimleri anlatılıyor. Kitap bazıları vefat etmiş olan Türk devlet adamları ile yüksek bürokrat, akademisyen ve araştırmacıların kaleme almış olduğu yazı ve raporlardan oluşuyor. Kitapta makalesi bulunan isimlerden Dışişleri eski Bakanı ve eski Meclis Başkanı Hikmet Çetin, eski bakanlardan Hasan Celal Güzel, Namık Kemal Zeybek, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Hasan Erbil ve Ortadoğu Stratejik Araştırma Merkezi Başkanı Hasan Canbolat toplantıda hazır bulundu.

Toplantıda konuşan Kazakistan Büyükelçisi Canseyit Tüymenbayev, Kazakistan ile Türkiye'nin ilişkilerinin karşılıklı bir şekilde yürütüldüğünü söyledi. Kazakistan'ın, bağımsızlığını kazanmasından bu yana dünyada çok önemli bir noktaya geldiğini belirten Tüymenbayev, bu gelişimde Nazarbayev'in en önemli rolü olduğunu belirtti.

«TÜM DÜNYANIN BİLGE İNSANI»

Hikmet Çetin, Nursultan Nazarbayev'in sadece Kazakistan'ın değil tüm dünyanın bilge kişisi, ak sakallı adamı olduğunu kaydetti. Türkiye ile Kazakistan'ın tarihsel bağlarının yanı sıra ekonomik bağlarının da bugün çok güçlü olduğuna işaret eden Çetin, iki ülke arasındaki ticaret hacminin sınırlardan 5 milyara kadar çıktığını, yine yaklaşık 400 bin Kazak turistini Türkiye'ye geldiğine dikkat çekti. Çetin, bu ilişkilerin gelişiminde emeği geçen devlet başkanlarına teşekkürlerini dile getirdi.

«ABİLİK DEĞİL, KARDEŞLİK DİYORUZ»

Nursultan Nazarbayev'in parçalanmış Türk dünyasını tekrar bir araya getirdiğini aktaran Hasan Celal Güzel ise Nazarbayev'in Türk dünyasının yıldızı olduğunu söyledi. Kazakistan'ın 21 yılda geldiği noktaya dikkat çeken Güzel, Kazakistan'ın geldiği konum dolayısıyla Türkiye'ye örnek olabileceğini kaydetti. Güzel, birilerinin iddia ettiği gibi Türkiye'nin Kazakistan'a 'abilik' gösterişinde bulunmadığını fakat kardeşliğin dillendirildiğini ifade etti.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Hasan Erbil de, son yıllarda çeşitli toplantılar dolayısıyla Kazakistan'a gittiğini ve Kazakistan'ın dünya çapında önemli bir ülke konumuna yükseldiğine ta-nıklık ettiğini dile getirdi. Erbil, Kazakistan Başsavcısı ile hukuksal alanlarda çalışmalarını da ifade etti.

(CİHAN)

«Yedi Cihan Kazan»Da Fotoğraf Sanatı İçin Buluşacak

Dünyanın farklı ülkelerinden fotoğraf sanatçıları «Yedi Cihan Kazan» projesi kapsamında Kazan'da bir araya geldi. Proje çerçevesinde Azerbaycan, Bosna Hersek, Kazakistan, K.K.T.C., Tataristan (Rusya Federasyonu), Ukrayna ve Türkiye'den Kazan'a konuk olan fotoğraf sanatçıları, 7 gün boyunca ilçenin kültürel, sanatsal ve tarihi değerlerini fotoğraf karesine yansıtacak 26 Haziran 2013 11:12

Dünyanın farklı ülkelerinden fotoğraf sanatçıları «Yedi Cihan Kazan» projesi kapsamında Kazan'da bir araya geldi. Kazan Belediyesi'nden yapılan yazılı açıklamaya göre, «Yedi Cihan Kazan» projesinin açılış töreni Kazan Belediyesi Köprübaşı Sosyal Tesislerinde gerçekleştirildi.

Törene, Kazan Kaymakamı Veysel Beyru, Kazan Belediye Başkanı Lokman Ertürk, Kazakistan'ın Ankara Büyükelçisi Janseyit Tüymenbayev, TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, EkoAvrasya Derneği Başkanı Hikmet Eren ve davetliler katıldı.

Açılış töreninde konuşan Kazan Belediye Başkanı Lokman Ertürk, tarihi çok eskilere dayanan Kazan'ın gerek yurt içinde gerekse yurt dışında tanınması, bilinirliğinin artırılması amacıyla birçok kültürel ve sanatsal faaliyete imza attıklarını belirtti.

Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı (TÜRKSOY) Genel Sekreteri Düsen Kaseinov da TÜRKSOY'un 20. yılını kutladıklarını hatırlatarak, böyle bir etkinliğe imza attıkları için Kazan Belediye Başkanı Ertürk'e teşekkür etti.

Kazakistan'ın Ankara Büyükelçisi Janseyit Tüymenbayev ise kardeş iki ülke Kazakistan ve Türkiye'nin dost ilişkilerinin özellikle kültür, sanat ve ekonomide hızla geliştiğine dikkat çekti.

Proje çerçevesinde Azerbaycan, Bosna Hersek, Kazakistan, K.K.T.C., Tataristan (Rusya Federasyonu), Ukrayna ve Türkiye'den Kazan'a konuk olan 7 fotoğraf sanatçısı, bir hafta boyunca ilçenin kültürel, sanatsal ve tarihi değerlerini fotoğraf karesine yansıtacak. Proje sonunda seçilen fotoğraflar, 1 Temmuz'da Kızılay Metro Sanat Galerisinde açılacak sergide sunulacak.

Ankara

KAMU-ÖZEL SEKTÖR ORTAKLIĞINA YENİ BİR YAKLAŞIM

Ekonomi ve Bütçe Planlama Bakanı Erbolat Dosayev Senato'da kamu-özel sektör ortaklığında yeni uygulamalar üzerine yasa değişikliğini sundu.

Yasa tasarısı çerçevesinde kamu-özel sektör ortaklığı gelişmesi ile bütçe üzerindeki yük hafifletilecek ve özel sektör tarafından kamu hizmetlerin sunulması sağlanacaktır.

Kamu-özel sektör ortaklığı projelerinin uygulanmasında "Erişilebilirlik Ücreti" mekanizması geliştirilecek. Devlet, imtiyaz sahibinin yatırım ve işletme harcamalarının ve yap-ışlet-devret modeline göre tesis işletiminden doğan karın düzenli ödemesini sağlayacak. "Erişilebilirlik Ücreti", sosyal önemi büyük ve karlılık payı düşük kreş, hastane ve polikliniklerin inşaatı ve işletiminde uygulanacaktır. PPP projelerinde katılımcı sayısını arttırmak amacıyla yatırımcıların katılım payının proje maliyetinin %20'sinden en az %10'una kadar düşürülmesi planlanıyor.

Kamu-özel sektör ortaklığında yeni tür kontratların uygulanması önerilmektedir: 1) yap-ışlet-devret; 2) özel mülkiyette bulunan, imtiyaz anlaşması konusu olan tesislerin kamu hizmetlerin sağlanması için kullanımı, 3) güven yönetimi, 4) karma sözleşmeler.

(kapital.kz)

KAZAKISTAN'A 14 BİN BÜYÜK BAŞ HAYVAN GETİRİLECEK

Kazakhstan Today haber ajansının haberine göre, «KazAgro» bulduğumuz yıl içinde ülke dışından 14 bin baş damızlık hayvan getirmeyi planlıyor. Büyükbaş Hayvan Etinin İhracatını Arttırma Programı'nın daha başındayken Kazakistan'da damızlık büyükbaş hayvan payının %3 olduğu, bugünlerde bu oranın %8'e çıktığı bildirildi. Aynı zamanda damızlık hayvan sayısındaki artışın sadece ülke dışından getirilen hayvanlarla değil, iç imkanlarla da sağlandığı açıklandı.

Çiftlikleri geliştirme programı çerçevesinde «KazAgro» Ulusal Holding bünyesindeki şirketlerin sağladıkları finansman ile çiftçiler tarafından 2011-2012 yıllarında 115 bin baş büyükbaş hayvan ve 4,5 milyon baş damızlık boğa satın alındı. 2013 yılında Holdingin yardımıyla 20,3 bin baş büyükbaş hayvan ve 1,167 baş damızlık boğa satın alınmıştır.

Holding bünyesinde "Gıda Kontrat Şirketi", «KazAgroprodukt», «KazAgroFinans», «Tarım Kredi Kurumu», «Tarım Maddi Destek Fonu», «KazAgroGarant» ve «KazAgroMarketing» gibi şirketler bulunmaktadır.

(Kazakhstan Today)

BURABAY'A 6 MİLYAR DOLARLIK YATIRIM

Sanayi ve Yeni Teknolojiler Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, Burabay tatil beldesinde turizmi geliştirmek amacıyla yapılacak yatırımların toplamı yaklaşık 6 milyar doları bulacaktır.

Her yıl 1 milyona kadar turist gelmesi beklendiği Burabay'da 29 bin kişiye istihdam sağlanması planlanıyor. Halihazırda Şuçinsk-Burabay bölgesinde yer alan Şuçye gölü kıyısında premium class turistik bölge kuruluyor. Sanayi ve Turizm Komitesi tarafından geliştirilen plan gereği Burabay, dünya standartlarına göre yıl boyunca hizmet veren bir tatil beldesi olacaktır. Burada Rixos oteli, sağlık merkezi, villalar ve townhouse'lar, rıhtım ve etnik tarzda kabinler ve en az 11 beş yıldızlı otel kurulacaktır.

Yolların inşaatı, su, kanalizasyon, elektrik ve gaz dağıtım şebekeleri, atık yönetimi devlet bütçesinden finanse edilecek olup, KOBİ'ler umumi tuvalet, işaretçi, levha ve çardakları kuracaktır.

Başbakan Yardımcısı - Sanayi ve Yeni Teknolojiler Bakanı Aset İsekeşev girişimcileri desteklemek üzere turizmin «İş Yol Haritası»na dahil edilmesine dair talimat verdiği bildirildi.

(kapital.kz)

VALİLİKTEN İŞ ADAMLARINA FİNANSAL DESTEK

Almatı Girişimcilik ve Sanayi Müdür Yardımcısı Adis Seydakmatov, «İş Yol Haritası 2020» devlet programı kapsamında Almatı Şehir Valiliği'nin ticari bankaların kredi faizlerinin %50'ini sübvansane edebileceğini bildirdi.

Halihazırda «İş Yol Haritası 2020» çerçevesinde 45 milyar tenge tutarında 174 üçlü anlaşma imzalanmış olup, bunun içinde 72 proje mevcut işletmelerin modernizasyonu ve genişletilmesi, 40 proje sağlık, 39 taşınmazlık ve kalan 23 proje diğer alanlarla ilgilidir. 2010 yılından bu yana devlet bütçesinden destek amaçlı 4,3 milyar tenge tahsis edildi.

Adis Seydakmatov, ekonominin öncelikli sektöründe devlet desteğinden yararlanmak isteyen işadamlarına, ticari bankalardan aldıkları kredilerde (yıllık faiz oranı %14) %50 fazı sübvansiyonunun sağlanacağını açıkladı.

Bu şekilde Almatı'da şirketlere önemli ölçüde yardım sağlanmış olacağını ve tasarruf edilmiş kaynakların ileride bu işletmelerin gelişimi amacıyla yapılacak yatırımlar için kullanılabileceğini belirtti.

(bnews.kz)

“Ахыска”

Наши единство и согласие нерушимы

Турецкий этнокультурный центр успешно осуществляет свою деятельность, проводя на должном уровне различные мероприятия, будь то собрания, осведомительные лекции или праздники. Своей активной деятельностью отличается ТЭКЦ города Алматы с председателем Хусейном Касановым и его заместителем — Тамарой Гусейновой. Они и сами проводят множество мероприятий, и принимают активное участие в городских, районных, областных и республиканских празднествах.

Так, 1 Мая в Астане грандиозно отмечался День единства народа Казахстана, и ТЭКЦ не остался в стороне от широкомасштабных празднеств, внеся свою долю искусства и хорошего настроения во всеобщий поток ярких представлений и положительных эмоций.

Различные фестивали, прошедшие в этот день в столице, порадовали присутствием звезд казахстанской эстрады, которые не преминули возможностью подарить свои лучшие песни народу. Традиционно главные торжественные действия произошли на площади перед монументом «Қазақ елі», где прошла развлекательная концертная программа. Жителей и гостей города Астаны посредством зажигательных выступлений с праздничным поздравлением группы «RinGo» и «Дервиш», Мадина Садуакасова, Парвиз Назаров, Едил Хусайнов, Алишер Каримов, Алмас Килкенбаев, Маржан

зультат трудолюбия и сплоченности всех казахстанцев». Поэтому наше единство и согласие нерушимы, они являются нашим главным достоянием и неприкосновенной гордостью. Еще одна талантливая ученица школы, Нармина Асатова выразительно прочла стих под названием «Анадолу», а Рафаэль Алиев приятно удивил публику творением собственного сочинения - «Kimdir bu Ahıska millet?» С казахским танцем «Акку» на празднике выступила Наргиза Махарадзе. Все эти дети, представленные от Турецкого этнокультурного центра, прибыли в Астану под руководством Тамары Гусейновой. Она, как истинный патриот своего народа, не устает выполнять организаторскую работу и, не жалея

ликих поэтов, следующие по их пути и являющиеся воспитателями всего прекрасного посредством поэзии. Юные таланты являются учениками школы имени Беимбета Майлина, что находится в Енбекшиказахском районе Алматинской области. Директор школы Зульфия Исламова Раджабова вместе с Тамарой

В программу праздника Астаны организаторы включили спортивные состязания (перетягивание каната, армрестлинг, гиревой спорт и др.), были выставлены палатки с различными продуктами питания на продажу, блюда национальных кухонь разных этносов. Весь город пребывал в атмосфере праздника, являющегося символом патриотизма и любви к Родине. Все казахстанцы, проживая в дружбе и единстве, не делятся на нации и вероисповедания, отмечая различные праздни-

эстрады, которые не преминули возможностью подарить свои лучшие песни народу. Традиционно главные торжественные действия произошли на площади перед монументом «Қазақ елі», где прошла развлекательная концертная программа. Жителей и гостей города Астаны посредством зажигательных выступлений с праздничным поздравлением группы «RinGo» и «Дервиш», Мадина Садуакасова, Парвиз Назаров, Едил Хусайнов, Алишер Каримов, Алмас Килкенбаев, Маржан

ни вместе, с уважением относясь к традициям и обаянием других этносов, укрепляют имеющуюся связь взаимопомощности, доверия и солидарности. Президент страны, Лидер Нации Н.А. Назарбаев на XX сессии Ассамблеи сказал: «Казахстанский путь стал образцовой моделью национального успеха для новых независимых стран. Это ре-

Аралбаева, национальный балет Грузии, танцевальные коллективы Узбекистана, России, звезда узбекской эстрады Севара Назархан и многие другие артисты. От Турецкого этнокультурного центра на праздник были представлены танцевальные коллективы «Каптал» и «Белла», а также ребята, воодушевленные творчеством ве-

Садировной Гусейновой подготовили ребят к празднику наилучшим образом. Немного ранее ТЭКЦ одержал победу в городском конкурсе, проходившем в школе. «Тіл — ұрпақ тағдыры», благодаря чему ребята были удостоены чести украшать праздник

ни времени, ни сил, стареется лишь для того, чтобы стали прославленными пока еще неизвестные имена, чтобы таланты были замечены и турецкий народ представлял себя с наилучшей стороны.

Алтынай НАРЕГЕЕВА

28 июня 2013 ahıska60@mail.ru 3

Türk okulunu gezen Bakan Yazıcı şaşkınlığını gizleyemedi!

Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, Kazakistan temaslarının ikinci gününde, Nur-Orda Uluslararası Kazak-Türk Lisesi'ni ziyaret etti. Kazakistan'da resmi temaslarda bulunan Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Hayati Yazıcı, başkent Astana'da Kazak-Türk Lisesi'ni ziyaret etti. Bakan Yazıcı'yu okul girişinde Kazak çocuklar çiçeklerle karşıladı. İki minik öğrenciyle hatıra fotoğrafı çektiren bakan, daha sonra okulu gezdi.

Türkiye'nin Kazakistan Büyükelçisi Ömer Burhan Tüzel, okulun öğretmenleri ve Astana'da faaliyet gösteren Türk işadamlarının da hazır bulunduğu ziyarette, öğrenciler bakana minik bir konser sundu.

Bakan Yazıcı öğrencilerin performansını büyük beğeni ile izledi. Okulun şeref defterini imzalayan bakan, okulu ziyaret eden devlet adamlarının fotoğraflarını görünce şaşkınlığını gizleyemedi.

Gümrük ve Ticaret Bakanı ayrıca, Astana'da faaliyet gösteren Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'ni de ziyaret etti.

Merkezde Türkçe öğrenen kursiyerler, bakan Yazıcı ve beraberindeki heyete şarkılar söyledi ve müzik ziyafeti sundu.

Kazak-Türk lisesi ve Yunus Emre Türk Kültür Merkezi yetkilileri bakanı çeşitli hediyeler verdi.

28 июня 2013 ahıska60@mail.ru 4

ТЯЖЁЛЫЕ ДНИ ДЕПОРТАЦИИ

Ни о чём не подозревая, в сороковые годы мирные жители Кавказа, турки-ахыска были жестоко депортированы в страны Средней Азии. Советские солдаты, собрав жителей на площади, прочитали им приказ Сталина. Об этих суровых днях нам рассказала жительница Енбекшиказахского района — Султан Тахлава.

Родилась я 8 ноября 1930 года в селе Сакунет Аспиндзского района. Я была сиротой, меня вырастили бабушка и дедушка. Жили мы мирно, в достатке, у каждого было своё хозяйство. Но в одну холодную ноябрьскую ночь нашим спокойным дням пришёл конец. В ноябре 1944 года, когда нас так жестоко депортировали, мне было четырнадцать лет. Эти дни я помню как сейчас, всё это стоит у меня перед глазами до сих пор. Солдаты, собрав жителей села, оповестили нас о приказе Сталина. Нас обманом переселили в страны Средней Азии. Сказали, что на время войны мы живём в других странах, а когда всё успокоится, мы вернёмся к себе на родину. На сборы нам дали два часа, по сельку стоял ужасный гул жидовных. Бросив хозяйство, закрыв дома с надеждой, что вернёмся, мы взяли самое необходимое и отправились в долгий путь. Собирали нас у железнодорожной станции и всех затолкали в американские машины «Студебекеры». Ехали мы в товарняках, битком набитых женщинами, детьми, стариками — без убогого, элементарно, в туалет некуда было сходить. Вот в таких условиях мы ехали целый месяц. По дороге нас, естественно, кормили, но очень мало, и это привело к гибели многих людей, старики и дети не выдерживали холода и голода. Каждое утро солдаты заходили к нам в вагоны и забирали погибших и, как ненужный хлам, просто-напросто выбрасыва-

ли по дороге. Нашим мужчинам удавалось прятать тела, и они во время остановок у станций тайком хоронили погибших. Вот так мы и приехали в Казахстан. Нас привезли в город Алматы, на вокзал, где распределили по поселкам. Я с семьёй попала в Енбекшиказахский район, в село Турген. Хочу выразить большую благодарность казахскому народу за гостеприимство. Все они приняли нас у себя дома, дали нам кров и пищу. Помогли нам встать на ноги. Так, со временем мы и смирились с изгнанием нас с родины и построили новую жизнь в странах, куда нас переселили. В первые годы нам было очень тяжело, сейчас, благодаря нашему трудолюбию и терпению, мы поднялись на ноги, смогли создать семьи, воспитать детей. Я вышла замуж, у меня 11 детей: десять дочек и один сын. С супругом мы сделали всё от нас зависящее, чтобы воспитать достойных граждан. Я никогда не работала, жизнь посвятила семье. Занималась домом и хозяйством. После того как воспитала детей, выдала их замуж, женила, потом родились внуки, которых у меня 50, я помогала детям в воспитании внуков. Слава Аллаху, мы прожили эти тяжёлые дни, и упасы Аллах наших детей от такого горя — депортации. Пусть во всём мире всегда царит спокойствие, и люди живут в дружбе и мире.

Руфина ЭЮБОВА

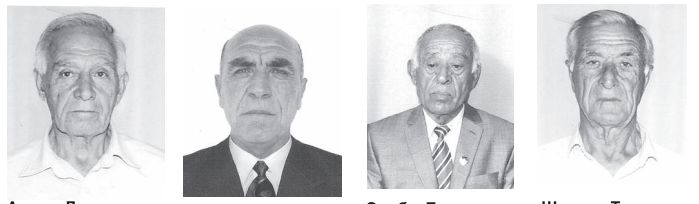
Коллектив филиала Турецкого этнокультурного центра «Ахыска» ЮКО, а также филиалы районных, поселковых выражают глубокие соболезнования семье Азадовых, их родным и близким в связи с кончиной заслуженного врача РК, награжденного орденом «За трудовую доблесть», многими медалями и грамотами органов здравоохранения области - Азадова Жалалы Биналиевича. Уход из жизни такого талантливого врача широкого профиля, работавшего более 40 лет в сельской больнице Сайрагского района ЮКО, любящего мужа и отца - большая потеря как для семьи, так и для всех турок ахыска, которым он служил более 40 лет. Его честность, справедливость и преданность к своей профессии врача действительно поражали многих. Разделяя безграничную боль тяжелой утраты семьи Азадовых, мы выражаем глубокие соболезнования родственникам. Мы разделяем Вашу боль, скорбим вместе с вами. Светлая память о Жалалы Биналиевиче навсегда останется в наших сердцах. АЛЛАҺ ҒӘХМӘТ ЕТСИН!

“Ахыска”

Курбан Эюбов, Исмаил Эюбов, Айваз Таиров, Изат Османов, Юсуф Мазманов

У каждого народа есть люди, которые являются примером, отличаются от всех чувством истинного патриотизма, мудростью, желанием всегда протянуть руку помощи, поддержать добрым словом и показать себя в деле, они всегда стараются быть рядом с теми, кто нуждается в них. Вот о таких людях, проживающих в Толембийском районе ЮКО, хочется рассказать.

Ансар Допшанов, Ясынбек Билалов, Эльба Бадалов, Шахмар Таиров

Они среди нас

Четыре года назад всеобщим голосованием на отчетно-выборном собрании был избран новый председатель Турецкого этнокультурного центра «Ахыска» М.А.Таиров. С первого дня руководства центром он в корне «перекрыл» всю его деятельность. От каждого села были выдвинуты в актив центра самые инициативные — именно те люди, которые болеют сердцем за свой народ, хотят внести свой вклад в развитие родного языка и культуры. Мухтамин Абдуллаевич возглавил на совет старейшин, в который входили представители от каждого села. Это люди, которые имеют особый авторитет и уважение среди населения, являются «столпами» народа. Именно на них и была сделана ставка руководителем центра М.Таировым. И, как всегда, он не обманул.

Убеленные сединами, несмотря на свой преклонный возраст, члены совета старейшин во главе с руководителем Ансаром Наджив оглы Допшановым проводят большую, нужную работу в центре, проявляя при этом небывалый энтузиазм. Они являются участниками всех дел, интересных мероприятий центра. У каждого из них своя интересная судьба, своя история, но всех их объединяет одно общее — любовь к Родине, к народу и незабываемая боль — депортация. Ансар Наджив оглы Допшанов родился в селе Карсели Грузинской ССР в 1941 году. После депортации его семья проживала в селе Кемербастуг Толькубаского района. После окончания средней школы, три года защищал границы родины, проходя службу в рядах Советской Армии в Турмении, на границе с Афганистаном. Окончив Чимкентское медицинское училище, до выхода на пенсию работал стоматологом. Выросли и воспитались двое сыновей и двух дочерей, которые трудятся на благо Родины. Имеет восемь внуков. В настоящее время возглавляет работу совета старейшин Турецкого этнокультурного центра «Ахыска» Толембийского района ЮКО.

Изат Османов родился в 1939 году в селе Ота Аспиндзского района Грузинской ССР. В 1944 году его семья была депортирована в Южный Казахстан. После окончания училища и службы в рядах Советской Армии, до выхода на пенсию проработал в системе торговли в райотребкоопсе. Имеет четверых детей и внуков. Юсуф Мазманов родился в 1953 году в селе Турген в ТЭКЦ. Он один из активных организаторов всех мероприятий, а также много делает для развития языка и культуры турецкого народа. Сегодня мы гордимся его сыновьями — Муратом и Киязем, которые работают в Астане. Юсуф Мазманов родился в 1956 году в селе Георгиевка ЮКО. Окончил среднюю школу, потом пошел служить в армию, приехал и работал на Ленгерской плодосовхозной базе, на тарном складе, а потом набраном в колхозе Болышевки, до 90-х годов. В настоящее время работает в селе Георгиевка, в саду «Капальное орошение». Он является активным участником в работе ТЭКЦ. Ясынбек Билалов родился в 1957 году в семье рабочих. В 1964 году пошел в первый класс школы им. Буденного, окончил в 1974 году, затем поступил в Пролетарскую среднюю школу № 18, окончил ее в 1976 году. В 1976 году поступил в Чимкентский совхоз-техникум. Проходил службу в рядах Советской Армии с 1976 по 1978 годы. В 1978 году продолжил учебу в техникуме, окончил в 1981 году, по специальности техник-механик. С 1981 по 1983 год работал механиком в колхозе Путь Ильича, с 1983 по настоящее время работает в Новостроевском колледже № 8. С 2010 по 2013 обучался в университете г. Шымкент. Он является активистом ТЭКЦ. Все эти люди — это наши отцы, это наша гордость, молодежь берет с них пример, равняется на них. Осталось совсем немного времени до начала священного месяца всех мусульман — Рамазан. От имени председателя Турецкого этнокультурного центра «Ахыска» Толембийского района ЮКО М.А.Таирова, от совета старейшин, от всех членов актива поздравляем всех с этим великим праздником. Желаем всем казахстанцам, всем семьям здоровья, мира, добра, благоденствия. Фатима МАХАДИН

“Ахыска”

28 июня 2013
ahiska60@mail.ru

Встреча с молодежью

В кафе «Арзу» прошла встреча молодежи Шуского района с Расулом Ахметовым — председателем комитета по делам молодежи ТЭКЦ РК, членом совета по делам молодежи при Президенте Республики Казахстан. Встреча прошла по инициативе ТЭКЦ Республики Казахстан с целью обсуждения актуальных проблем среди молодежи. С Расулом также приехали Мурат Гамидов – певец и Кемран Мугдатов — хо-рограф.

Вопросы, затронутые Расулом, касались образования, семьи, досуга, спорта, религии. Он говорил, что молодежь должна совершенствовать свои знания в разных направлениях, быть разносторонней, уважать младших и почитать старших, не забывая свои корни, поддерживать традицию и культуру своего народа. Расул Ахметов в первую очередь выразил благодарность председателю Шуского ТЭКЦ Кошали Гусейнову и всему активу ТЭКЦ района. Говорил, что молодежь — люди сами должны проявить инициативу и присоединиться к Ту-

решскому этнокультурному центру. Пожелав, приходите в центр, развивайтесь, принимайте участие в мероприятиях, организованных ТЭКЦ, однако при этом не останавливайтесь на достигнутом. Вот, например, я знаю, что вы участвовали в проекте «Ахыска стар», который проходил в г. Алматы. Одновременно такие мероприятия мы будем реализовывать, т.е. фестивали и концерты. Они проводятся государством, местными исполнительными органами, Ассамблеей народа Казахстана. Наша задача — представить нашу культуру на высоком уровне, именно на этой площадке, а внутри себя мы должны работать над свои-

ми ошибками, работать над тем, чтобы усовершенствовать наши костюмы, наши танцы. Вот я по-лучил активу нашего молодежко-го комитета создать экспертный совет, куда будут входить хореографы, наши тамады, актеры, если они есть, именно на профессиональной основе. Чтобы они собирались на конструктор-ское бюро, которое работает над каждой деталью национального костюма, в этом плане, например, я видел ваш ансамбль, у вас и костюмы и подготовки — все на высшем уровне, но, к сожалению,

выступили на одной площадке, показали свои способности. Исходя из этого, мы уже будем строить планы на будущее, как мы будем работать дальше. На днях, когда я посетил Турецкий центр в г. Тараз, мы плотно поработали с молодежью и пришли к выводу, что уже пора и нам самим снимать какие-либо информационные ролики. Вы знаете, наверное, что сейчас глобализация негативно влияет на сохранение и возрождение национальной культуры. Например, возымам Интернет, социальные сети. Получаем ли мы полезную

информацию или впустую проводим свое время в социальных сетях? На сегодняшний день я с уверенностью могу сказать, что 70-80 процентов молодежи беспечно проводит свое время в этих сетях. Есть определенные тезисы очень уважаемых людей: «Миром будут управлять те, кто читает книги». Понимаете, вот мы постепенно начинаем утрачивать наши культурные ценности, поэтому, во избежание всего этого, мы должны усердно работать. В настоящее время у молодежи пропадает читательский интерес, связано это с тем, что на сегодняшний день по-является много вредного и мещиного. Интернетом можно воспользоваться правильно, например, если в вашем культурном центре

намечается проведение какой-либо акции. Вы можете создать блог, и чтобы у вас все было организовано, вы можете воспользоваться Интернетом. Допустим, один из вас проявил инициативу и написал в этом блоге направле-ние своих мыслей, а остальные его поддержали и все это выпол-нит. Опять хочу сказать насчет досуга. Особенный акцент вы всегда делаете на спорте. Что де-лается в этом плане культурным центром? У нас проходит много спортивных мероприятий, это, к примеру, турниры по борьбе,

футболу, армрестлингу и по мно-гим другим видам спорта. Целью моего визита к вам является же-лание с нашей стороны построи-ть с вами такой конструктивный диалог, потому что, не работая с вами, не зная, в чем вы нуждаетесь, комитет молодежи не сможет пра-вильно наметить стратегию своей работы и определить план работы. Поэтому основной нашей задачей на сегодняшний день является приближаться к молодежи, узна-вать, какие-то определенные воз-можности, выслушать вас. После этого мы уже с вами будем ра-ботать более плодотворно.

Теперь, когда высказались и насчет досуга. Вы знаете, что без свободного времени человеку ни-как нельзя. Поэтому мы планируем

в этом направлении и создаем для них все условия, чтобы они могли между собой пообщаться, познакомиться и обменяться опы-том. Сегодня объединились лишь предприниматели. Но и предпри-ниматель должен понимать, что он часть этого народа, что он должен помогать народу и его семья долж-на принимать участие в этом.

В офисе за чаем Расул взял саз в руки и показал свои способности. Он настраивал саз, сыграл следя, а на барабане ему аххемпанировал Мурат.

В программе важнейшим элементом является структурирующий и организующий структурный пред-ставитель созданной по инициативе Президента РК Нурсултана На-зарбаева Ассамблея народа Ка-захстана и планомерная государ-ственная политика, руководимая первым Президентом, в которой декларируется идея единства, дружбы, взаимного согласия и уважения каждого народа, насе-ляющего нашу республику.

Важным элементом органи-зующим центром, Ассамблея играет ключевую роль и имеет несомненно решающее значе-ние для функционирования ис-кусства национальных диаспор. Представленная организация стала важным элементом поли-тической системы Казахстана, скрепившим интересы всех эт-носов, обеспечившим неукосни-тельное соблюдение прав и сво-бод всех граждан, независимо от их национальной принадлежности. Исследование направле-ной деятельности этой организа-ции внесет значительный вклад в понимание роли национальных культурных центров в развитии музыкального искусства и ком-позиторских школ, включающих представителей различных на-циональностей.

В этой связи будут выделе-ны такие важнейшие пробле-мы, как выявление специфики национального мировоззрения и мировосприятия каждого из разных народов на пути их по-стижения общечеловеческих, гуманистических идей и постула-тов. В формировании многооб-разного этнического культурного пространства Казахстана свою лепту вносят национальные му-зыкальные театры, вокально-инструментальные коллективы, эстрадные ансамбли и ярые представители каждого отдель-но взятого народа. Исследо-

Тагиров Б.И.,
координатор
Шуского ТЭКЦ

вание их целенаправленной деятельности по возрождению национальной духовности в му-зыкальном искусстве Казахстана даст новый уровень понимания данной научной проблематики. Актуальность исследования за-ключается в разностороннем изучении и системном анализе многонационального музыкаль-ного искусства как уникального феномена культуры Казахстана.

В ходе научного исследова-ния предусмотрено процесс изу-чения творчества композиторов многообразных национальных диаспор в контексте становле-ния и развития музыкального ис-кусства Казахстана: сбор, опись и поиск исторических докумен-тов, подтверждающих основные причины и мотивы переселения разных народов на территорию Казахстана; исследование специ-фических (исхонно националь-ных) особенностей и жанровых проявлений в музыке русских, украинской, корейских, киргизских, каракалпакских, дунганских, но-гайских, азербайджанских исто-риков и других народов Казахстана; обозначение духовных ценно-стей диаспор, проживающих в республике, которые в комплекс-се образуют многообразную па-литру культурного пространства в общую, единую систему худо-жественных тенденций и направ-лений.

Новаторский подход обуслов-лен также комплексным, много-

ЫЙТЫМАҚ – БЕРЕКЕ БАСЫ

Ұлт татулығы баасыз байлық екендігі бағзы заман-нан дәлелі тапқан айнымас тарихи ақиқат. Шүіршілік етелік, әлемде ынтымақ пен татулықтың арқасында өсіп-өніп, қанатын кеңге жайып, қарқынды дамып келе жатқан елдер аз емес.

Солардың қатарында орнықты орны бар, болашағы жарқын бейбітшілікті үміткен елдердің бірі — Қазақстан, - деп Абдулла қария ентілі бас, әңгімесін сабырлы үнімен бауыр армен сабақтап тұсты.

Бүгінгі жастар бақытты заманда өмір сүреді. Оқиым десе де, еңбек етпем десе де өз еріктеріңде. Соған тоба етелік. Тек жалғулықтан бойларын аулақ ұтаса екен. Ылайым, бір көзнен қиындылық, зорлық жомбылқ бұлардың түрі бойынан, санасы-нан орны алмасын. Сөзім ынтықты болу үшін өзіміз өмір тарихынан аздап айта отырайын.

Мен бүгінде торқалы тоқсан жа-засын алыпдан отырған жанмын. Ұлтым азирбайжан. Тұрғынның Астиды ауданында да тұғамын. Әкем Шайын Әубәк Ұлы Отан соғысына қатысып, жаралы оралды. Содан көп ұзамай 1946 жылы дүние салды. Әке-шешемден 9 ұл-қыз жетім қалды.

Атам Әубәк 1960 жылы 120 жасында ұзақ өмір сүріп қайтыс бол-ды. 1944 жылы біздерді Сталиннің солақай саясатының арқасында Өзбекстанның Самарқанд облысындағы Зиятдин станасының мандайына қоныс аудар-ды. Саясат дегенің күрделі дүние гоі. Әңгімеді қысқарта айтқаным жөн болар.

Құдайға шүкір, әйелім Халпы екеуіміз о перзент сүйдік. Оның үшеуі ұл да, жетеуі қыз бала. Тағдырдың жағзына да екі ұл ба-лам бақилық болды. Бүгінде ұлым Ләтифтің қамқорлығындамын. Ол осы өзім тұрып жатқан «Кайнар» ауылында отыз жылдан астам уақыттан бері медлунктің меңгерушісі болып істейді.

Ел арасында сыйлы екендігіне ри-засын, Әмір той елді барлығын аңғарып шығып, абыройға белену оңай шаруа емес. Адамдардың мінез-құлқытары да әркілі. Оған үнемі ақыл-кеңесімді айтып отырамын. Бүгінде 30 немере, 20 шөбере сүйіп отыр-мыз. Олар көп байтақ қазақстанның тұрп-түртіңде тұрып, ел илігі үшін еңбек етіп жатыр.

Менің нағашыларым осы Оңтүстік Қазақстан облысының Төле би ауданына қарасты «Подгорный» селосында тұра-мын да бір рахмет, сол кісілерге кеңіне біаді ізден тауып, Өзбекстанның осы Төле би ауданына қоныс аударуымызға ұйтқы болды.

Ұмытып барарды екенмін. Мына бір оқиға өсімен еш кетпейді. Грузиядан біаді 1944 жылы күштеп көшіргенде атам Ахбердіні басқа бір вагонға отырғызғандан одан көз жазып қалдық. Сейтіп, күтпеген жерден қайтымыз үдей түспесі бар ма?

Не керек, ол атамды біраз жыл іздеп, айтыр табыстық. Қойшы, оның қайсы бірін айта берейін. Солақай саясат талайды қайтығы қасретке ұшыратты гоі. Еңбекке ерте арауласқа тура келді. Білім алға да мырса болмады. Латынша төрт класс оқыдым.

Иә, еңкөйгеннің еңресін елбек көтереді. Жұмысыздық қартаюды тездетеді, еңбек біздің жастымызды ұзартады, - депті бір данышпан. Әліңде еңбекке етене арауластым депім гоі. Осы «Кайнар» ауылына (бұрынғы Карл Маркс) 1952 жылы көшіп келдім.

Туған інім Исмаил осы ауданның ма-мыр ауылында тұрса, Ислам дүние салды. Олардың да ұрпақтары қанат жайып жатыр. Ашығын айтсам, оймда айтар, толғағы жет-кен ықпал тілегім де жөк емес.

Ең бастысы адам болған соң адамгершілік қасиетін жоғартпауы тиіс. Айталық, өзім осы елдегімізде 10 жыл электрик болып істедім, содан соң 30 жылдан астам совхоздың сүт сатынан автокөлінің жүргіздім. Егер ойлы көзбен зер санасың да уақыт емес-ау. Та-лай маратпақа да ел болдың.

Ең бастысы отбасымың еліміңіз алдың-да ұяттан жерге қарамадың.

Айталық, кейінде сөльсөветті басқарған Қансейіт Әлімқұлов Шадыр ата, Жандар-бек, замандастарым Әтентай Ілбасов, Орын Әмірғалиев, Қазақов, Ахселенко, Пла-тонов, Оспанәлі, Тәліп, Жаркынбек Жардқов т.б. тату-тәтті арауласып, сыйласып жүрдік. Бүгінде біздің де қатарымыз сиреп қалды гоі. Мұнда айтайын дегенім сондай өзара құрмет, сыйластық бүгінгі жастар бойынан табылғын жаса қане онда?

Ең басты құндылық — ынтымақ пен бірлік болса алыбайтың қамал болмайды.

Осыны ұрпақ санасына берік сіндіре білелік. Тек сонда ғана күндіз нәтижеге қол жеткізіміз. Бұл жөнінде аз айтылып жатқан жоқ. Ұрпақ тарбиесін ұстап шағарып алмайық, Иә, Абдулла қария дұрыс айтты. Қоштасып қайтарда ол кісі ақ батасын беріп.

Міне, көкейімде көксөкілене бастаған тарихтың парақтарын ақтарғаныма бір жасап қалдырмау. Сеті түссе келіп тұрырдын, - деп орыннан бауу қозғалып са-бырлы үнім. Әмірде әр адамның тағдыры:

Айтылмаған сыр,
Жазылмаған жыр,
Оқылмаған кітап, - деп жататынымыз рас-ау!

Әбдірахман Үйсінбаев,
Қазақстан Журналистер
одаының мүшесі

28 июня 2013
ahiska60@mail.ru

Основные этапы реализации научно-исследовательского проекта «Музыкальное искусство народа Казахстана»

Впервые в казахстанском музыковедении представлена уникальная возможность для полноценного изучения музыкального творчества народов, населяющих Казахстан, которое до сих пор не предпринималось в отечественной гуманитарной науке. Отдельные отчеты о деятельности культурных центров, редкие статьи в СМИ и на интернет-сайтах, краткий анализ творчества отдельных мастеров в изданиях, посвященных изучению истории музыкального искусства многочисленных национальных диаспор, дают лишь отрывочные представления об искусстве представленных народностей. Актуальность и недостаточная разработанность этих проблем послужили основанием к проведению исследований, кото-рые имеют название «Музыкальное искусство народа Казахстана» и выполняются отделом музыкаловедения Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова МОН РК. Реализация столь сложной и значимой тематики для отечественного музыкального искусства, освеще-ние деятельности крупных культурных центров разных этносов и т.п. позволит опреде-лить вклад названных этносов в историю развития Казахстана и пути сохранения тради-ционного фольклорного наследия и вообще самобытной культуры каждого из них. В этой связи реализуемый проект имеет свою актуальность, новизну и социально-политическую значимость на государственном уровне.

В данном проекте классиче-ские подходы музыкаловедческого анализа органично сочетаются с инновационными тенденциями в изучении языков культуры, худо-жественных практик, иденти-фикационных процессов. Особенно важным представляется иннова-ционное применение социоло-

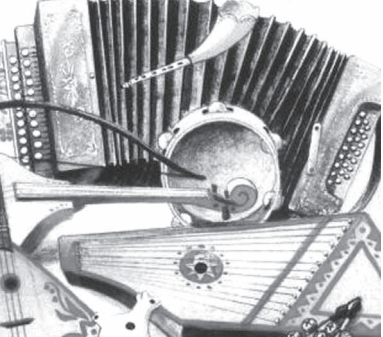
сторонним подходом к изучению искусства многочисленных этно-сов Казахстана, рассмотрением феномена национальных особен-ностей и жанровых проявлени-ев в контексте заявленной идеи первым Президентом Республ-ики Казахстан Н. Назарбаевым о толерантности и единстве с раз-личных методологических под-ходов, включающих этнографию, этномузыкологию, этноурологию, музыкальную фольклористи-ку.

В данном проекте классиче-ские подходы музыкаловедческого анализа органично сочетаются с инновационными тенденциями в изучении языков культуры, худо-жественных практик, иденти-фикационных процессов. Особенно важным представляется иннова-ционное применение социоло-

гических методов для глубокого анализа социокультурной ситу-ации, с выявлением внешних об-стоятельств, влияющих на эволюцию творческого процесса.

Руководитель научно-исследовательского проекта кан-дидат искусствоведения, доцент Мусагулова Г.Ж. по разделу «Музыка казахстанских дунган» в 2012 году провела большую работу на материале историче-ских документов, подтверждаю-щих основные причины и мотивы переселения дунган на терри-торию Казахстана. Ею исследова-ны жанровое многообразие дун-ганского фольклора, образцы повествовательно-эстетических, информационно-информационных, вербально-песенных и малых форм. Исследована роль и зна-чение исполнителей, т.е. рас-казчиков повествований, эпиче-ских поэм, именуемых среди народа «фырды». Получены сведения о музыкальных ин-струментах (саялыңдау, янчың, хуцшынды, т.е. скрипка

бубен, зурна и др.) Изучены вербально-песенные жанры, сре-ди которых историко-эпические, лиро-эпические, лирические, трудовые. Это «цойцзы», «гар», «хуар», большие («да чызы») и малые («ше чызы») дунганские народные песни. В результате проведенных исследований, бесед и ин-тервью с первым профессиональ-ным композитором дунганской диаспоры, народным артистом Бакиром Баяхуновым, выявле-ны произведения для анализа, опирающиеся на дунганский му-зыкальный фольклор. Среди них пятая симфония «Аура Востока» с солирующим альтом. В по-ездке в регион компактного про-живания дунган Казахстана — Кордайский район Жамбылской области, в селах Сортобе и Ма-санчи были произведены запись носителей древней фольклор-ной традиции: певца-сказителя Сушанто Мухамэ и старейшей жительницы села Масанчи Сы-хуар Санхуровны Сулеовой, а также этно-фольклорной группы «Тэпин» («Чутын» - первонач-альное название). Это национально-культурный центр «Славяне», «Русская община г. Алматы» (рук. - Ю. Бунаков), «Ладушки», «Лада», «Русская песня» и др. Первоочередной за-дачей их представляется прове-дение народных праздников (на-пример, «Масленница»), народных плясок, хороводов, колядок, воз-рождение обрядового фолькло-ра и т.п. Условно выявлено более 40 этнокультурных центров, общественных организаций, асо-циаций, союзов, молодежных движений и других объединений русских общин, действующих на территории современного Казахста-на, определенные их основные цели и направления.

В процессе поисков и сбора материалов по проекту отмеча-ется в целом потеря духовного генотипа русских в Казахста-не, причиной которой могут быть многие исторические, полити-ческие и социальные факторы: эпохальные перемены, потрясе-ния, идеологические установки каждого нового строя. При мно-гих центрах русских общин соз-даются творческие коллективы носителей этой культуры: само-деятельные ансамбли, группы, коллективы и отдельные инициа-торы. Так, в г. Алматы успешно функционирует ансамбль ветера-нов «Лада» (рук. Шугаль Л.М.), в репертуаре которого налицо стают образцы русского песен-ного фольклора: песни разно-жанровые, лирические шуточные «Посою я лебеду на берегу», «То не белая береза к земле клонит-ся» и др.

В результате поисков реэми-мирована идея о функциониро-вании русских национальных традиций в северных и восточ-ных регионах Казахстана, в ко-торых активно пропагандируется русская культура и духовность нации.

В результате командировки в восточный регион Казахстана, в ходе которой собраны интер-есные фактические текстовые и нотные записи музыкального фольклора, была раскрыта суть научной проблемы.

По теме «Культура, тради-ция и музыка киргизов в Казахстане» написан содержа-тельный очерк кандидатом ис-кусствоведения А.Ж. Казгануовой. Музыкаловед были найдены киргизские народные вокально-инструментальные произведе-

“Ахыска”

член-корреспондентом НАН РК С.А. Кузембай посвящен истори-и переселения русских на казахские земли. В результате исследования на основе доку-ментальных фактов выявлена многозначность политики пере-селения.

Цель исторических реалий для русских, поселившихся в Ка-захстане, отразилась не совсем благоприятно, что проявляется на потере некоторых исконно на-циональных традиций, обычаев и нравов. В этом плане обществен-ное влияние оказала та же со-ветская политика, направленная на обезличивание национальной самобытности каждого отдельно взятого народа (не только руско-го). Восстановление историче-ской справедливости активно началось с обретением Казах-станом независимости. Будучи самой многочисленной диаспо-рой Казахстана, русские, как и другие этносы нашей республи-ки, стали создавать во всех ре-гионах этнокультурные центры, объединения, общины. Это национально-культурный центр «Славяне», «Русская община г. Алматы» (рук. - Ю. Бунаков), «Ладушки», «Лада», «Русская песня» и др. Первоочередной за-дачей их представляется прове-дение народных праздников (на-пример, «Масленница»), народных плясок, хороводов, колядок, воз-рождение обрядового фолькло-ра и т.п. Условно выявлено более 40 этнокультурных центров, общественных организаций, асо-циаций, союзов, молодежных движений и других объединений русских общин, действующих на территории современного Казахста-на, определенные их основные цели и направления.

В процессе поисков и сбора материалов по проекту отмеча-ется в целом потеря духовного генотипа русских в Казахста-не, причиной которой могут быть многие исторические, полити-ческие и социальные факторы: эпохальные перемены, потрясе-ния, идеологические установки каждого нового строя. При мно-гих центрах русских общин соз-даются творческие коллективы носителей этой культуры: само-деятельные ансамбли, группы, коллективы и отдельные инициа-торы. Так, в г. Алматы успешно функционирует ансамбль ветера-нов «Лада» (рук. Шугаль Л.М.), в репертуаре которого налицо стают образцы русского песен-ного фольклора: песни разно-жанровые, лирические шуточные «Посою я лебеду на берегу», «То не белая береза к земле клонит-ся» и др.

В результате поисков реэми-мирована идея о функциониро-вании русских национальных традиций в северных и восточ-ных регионах Казахстана, в ко-торых активно пропагандируется русская культура и духовность нации.

В результате командировки в восточный регион Казахстана, в ходе которой собраны интер-есные фактические текстовые и нотные записи музыкального фольклора, была раскрыта суть научной проблемы.

По теме «Культура, тради-ция и музыка киргизов в Казахстане» написан содержа-тельный очерк кандидатом ис-кусствоведения А.Ж. Казгануовой. Музыкаловед были найдены киргизские народные вокально-инструментальные произведе-

ние. Крупный раздел проекта под названием «Традиционное и современное музыкальное творчество русских Казахста-на» выполненным доктором ис-

"Ахыска"

28 июня 2013
ahiska60@mail.ru 7

ния, материалы киргизского эпоса «Манас» из средств массовой информации, из сборников и сайтов Интернета. Рассмотрены бытовые эпосы «Манас» на современном этапе, отобраны отдельные фрагменты для сравнительного анализа.

Кыргызские инструментальные и вокальные произведения, сохранившиеся на казахской земле, классифицированы в данной главе по музыкально-тематической и жанровой специфике. Среди них особое внимание уделяется акынам жанрам - дидактические, панегрические, порицательные песни. Выявляются сохранение исполнительской особенности песен «карбоо», «кюбур», «кайлоо», а также «арноо» и «мактоо».

Особое внимание уделяется возрождению жанров айтыс и тартыс между кыргызскими и казахскими акынами и юкши, а так же определены специфические черты творчества кыргызских песен и произведений в репертуар певцов, юкши и этнографических ансамблей.

В итоге проведения научно-исследовательской работы выявлены процессы взаимодействия и взаимовлияния музыкальной культуры двух братских народов, определены музыкально-интонационные, тематические, стилистические и жанровые особенности вокальных и инструментальных произведений, собраны, записаны и расшифрованы отрывки из эпического наследия «Манас» кыргызской диаспоры, проживающей на территории Казахстана.

Музыкальная культура ногойцев рассмотрена кандидатом искусствоведения Б.Ж.Тургамбетовой.

В разделе научно-исследовательского проекта «Музыкальная культура ногойцев Казахстана: прошлое и настоящее» особо выделяется этнический скакбазис казахов и ногойцев в отношении языковой культуры, традиций и быта по сравнению с другими тюркоязычными культурами. В этой связи за основу была взята научная работа с.не Б.Досжанова о культуре и языке ногойцев («Казах антропологии жасамындын теориялык жана практикалык негиздери»). Так же рассматривались общие черты поэтических текстов собранных песен («Ахирман», «Иан сарай»,

«Ак Шапыу» и др.).

В процессе изучения песен, танцев и инструментальных произведений ногойцев выявлено не материальное, а духовное родство казахов с ногойцами. В собранных материалах обнаружено сходство в отношении поэтического текста, содержания и сути произведений. К примеру, рассмотрены такие образцы, как «Шарамазан», «Эйди-эйди», «Бозлау». Выявлена их содержательно-тематическая основа, а так же анализ музыкально-интонационных отличий, лада и метро-ритмических рисунков.

Проанализированы вышедшие в свет научные исследования о ногойской культуре, их нотные образцы и ценные сведения этнографов. Налажена связь с ногойским культурным центром в городе Астана («Ногойский культурный центр») и продолжена сбор материалов касательно творчества директора объединения композитора-певица А.С.Султанбекова. В процессе исследования были написаны произведения, исполняемые на так называемой ногойской домбре и на инструменте, известном среди них как кобыз (гармоника). Основное внимание было обращено на специфические особенности в культуре данного народа. К примеру, дана ценная информация о традиционных национальных блюдах и церемонии чаепития, так называемом «ногойском чае» предназначенном для важных гостей. Приведен пример песни «Мой ногойский чай», который распространен среди представителей данного народа во всем мире, здесь также описаны ингредиенты этого напитка, в который входят молоко, соль, сливки и перец.

Приведены новые, ранее не использованные сведения об инструментарии ногойцев. Это идентичные казахской культуре народные инструменты - домбра и кобыз. В разделе дана информация о древнем инструменте этноса кылкыбызе, но в обновленной версии, который является частью музыкальной культуры казахов и ногойцев. В данном разделе музыкальное искусство казахстанских ногойцев анализируется в сравнении и сопоставлении с музыкальными образцами ногойцев Турции и России, собранными в экспедиции 2011

года, которые хранятся в личном архиве ученого.

Тема научного проекта «Сохранение и функционирование музыкального искусства тюрков Казахстана», заявленная кандидатом искусствоведения З.М.Касимовой, непосредственно касалась изучения историчности музыки. В итоге выявлено, что в исконном виде музыка тюрков связана с арабско-иранской, и в ее мелодике выделяются две стилистические группы — кырк хава (короткая мелодия) и узун хава (длинная мелодия). Распространенными жанрами профессиональной культуры устной традиции являются макал и фасыль — циклические формы в импровизационной манере. Эти произведения составляют важную часть духовной сокровищницы тюркского народа. Их носителями были ашуги, творчество которых

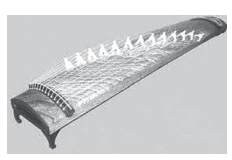

В 1999 году, а также он является председателем Всемирной ассоциации тюрко-ахыска DATUB, представленной в 10-ти странах мира).

эстрадной группы «Дервиши» и Н.Турсуновым (музыкальный руков. народно-фольклорного ансамбля «Нава» Уйгурского театра им. К.Кужамьярова).

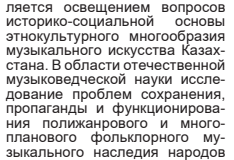
Резюмируя вышесказанное, следует указать на то, что выполнение темы грантового научно-исследовательского проекта «Музыкальное искусство народа Казахстана» в 2012 году было посвящено освещению вопросов развития отечественного музыкального искусства в целом и определению вклада каждого из народов в общую духовную сокровищницу Казахстана.

Актуальность и значимость исследования темы научно-исследовательского проекта на тему «Музыкальное искусство народа Казахстана», выполняемого по программе фундаментального исследования «Фольклор, литература и искусство народа Казахстана», определяется освещением вопросов историко-социальной основы этнокультурного многообразия музыкального искусства Казахстана. В области отечественной музыкальной науки исследованию проблем сохранения, пропаганды и функционирования полижанрового и многопланового фольклорного музыкального наследия народов многонационального Казахстана и обогащения традиционной культуры во взаимодействии с Ассамблеей народа Казахстана на сегодняшний день представляется наиболее значимой. Сотрудники отдела музыковедения на пути дальнейшего освоения выработанной столь интересной и многогранной тематики. Выбранные ими в качестве объектов для исследования в 2013 году многочисленные народы, проживающие в Казахстане, особенности их менталитета, быта, музыкального искусства будут исследованы в скором времени и представлены в виде интересных очерков, интервью, статей, выступлений в СМИ.

Музаулова Г.Ж., руководитель проекта «Музыкальное искусство народа Казахстана» кандидат искусствоведения, доцент, заведующая отделом литературы Института литературы и искусства им. М.О.Аутова

составляет важный пласт в традиционном искусстве, и которым предшествовали оазаны — народные сказители. На сегодняшний день музыка тюрков представляет собой калейдоскоп различных жанровых и стилевых разновидностей — фольклорная, традиционная устно-профессиональная, академическая, профессиональная и эстрадная. Представленная в локальном разнообразии турецкая музыка («кара денизли») со своеобразным фольклором; ближе к Стамбулу — обозначено больше европейского влияния, в регионах, расположенных ближе к Ирану и Ираку — распространен арабский стиль в музыке) является частью музыкальной жизни и Казахстана в лице культуры тюрк ахыска (Турк, изучая музыку тюрков Казахстана, выявлено, что народ, имеющий свою многовековую историю, является на сегодняшний день частью многонационального, поликультурного, этнокультурного многообразия музыкального искусства Казахстана.

Музаулова Г.Ж., руководитель проекта «Музыкальное искусство народа Казахстана» кандидат искусствоведения, доцент, заведующая отделом литературы Института литературы и искусства им. М.О.Аутова

Руслан Камбаров – по стопам Месси

Когда мы будем побеждать, тогда нас будут уважать... Но верю: станем побеждать, я верю: станут уважать

Сегодняшний наш рассказ — о самом молодом футболистах, застрявшем дне казахстанского футбола. Иногда тренерами признаются демонстрировать недожизненную смелость, выскуча на поле совсем юных спортсменов. Да и тем, в свою очередь, необходимо еще выигрывать конкуренцию за место в составе у ровесников. В числе молодых, но уже твердо стоящих на ногах футболистов, находится Руслан Камбаров.

«Футбол — это просто игра», «Футбол — это больше чем спорт!», «Футбол — это страсть» — существуют разные определения этого вида спорта, для каждого человека оно определяется по-своему. Но для футболистов определение однозначно — «Футбол — это искусство, футбол — это жизнь!»

Руслан Камбаров пришел на футбольное поле, когда ему было 8 лет, и с тех пор понял, что футбол станет частью его жизни. Он и раньше увлекался игрой, но это было лишь на уровне двора, где собирались несколько друзей и играли без каких-либо правил. Когда он профессионально увлекся футболом, только тогда он почувствовал всю масштабность и величину этого вида спорта.

Первая игра Руслана прошла на школьном стадионе, где он защищал честь своей родной школы №7 имени К.Э. Циолковского. После победы не захотел останавливаться на достигнутом и вступил в футбольный клуб «Тараз». Особо благодарен тренеру Исмаилу Хаджиеву, который был не только хорошим учителем, но и хорошим другом. Благодарность выражают родители Руслана, они так же полностью поддержали его решение связать свою жизнь с футболом.

Сегодня Руслан Камбаров играет в основном составе ФК «Тараз», является центральным нападающим. Ему 10 лет, а за плечами уже имеет не одну победу в городских и областных соревнованиях. Со своей командой защищает честь Тараза и непосредственно Казахстана в Актюбинской области. Гордо называется профессиональным футболистом, так как, несмотря на небольшой возраст, уже имеет 3 медали, кубок и другие награды.

«Футбол объединяет нас, объединяет игроков, не просто для игры, футбол делает нас друзьями — а это самое главное в большой игре, и только это позволяет нам побеждать», — уверенно говорит Руслан Камбаров.

Любовь к футболу у него выражается не только на поле, кумиром для него является Лионель Месси, который играет за ФК «Барселона». Считает его хорошим игро-

ком и полностью поддерживает слова Гуса Хиддинка: «Месси играет, как мальчишка, который сказал матери: «Пойду, погоню мя». Вернусь, когда стемнеет». Его не волнуют ни полные трибуны, ни прочие приходящие обстоятельства. Это природный талант, который, играя, получает удовольствие».

«Надеюсь, в скором будущем меня так же, как Месси, будут встречать на поле, трибуны будут полны зрителями, которым пришли посмотреть хорошую игру. Надеюсь, в скором будущем наша команда станет лидером в казахстанском фут-

Виолетта Кадырова

28 июня 2013
ahiska60@mail.ru 8

"Ахыска"

Xəstə Hasanın izi ilə Almatıda

Əli Şamil

Axısqa Türklerinin Milli Mərkəzinin mədəniyyətlərinə sahib çıxma təşəbbüsü

2013-cü il iyulun 12-də Qazaxıstan Axısqa Türklerinin Milli Mərkəzinin təşəbbüsü və iş adamı Abbasalı Paxralı oğlu İsmayilovun maliyyə dəstəyi ilə çap olunmuş "Axısqalı Xəstə Hasan. (Seirləri və seirlərinin yaranması haqqında söhbətlər)" kitabının təqdimat mərasimi keçirildi. Kitabı Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Folklor İnstitutu Elmi Şurasının qərarı ilə 2012-ci ildə Bakıda çap olunan təkrar nəşri saymaq olar. Buraya birinci nəşrdən sonra toplanmış seirləri və Anasəli Paxralı oğlu ilə Xəstə Hasanın nəslindən olanların fotoşəkillərindən nümunələr əlavə etmişdi.

Toplantı çox səmimi bir ortamda davam etdi. Bu da səbəbsiz deyildi. "Axısqalı Xəstə Hasan" kitabının uzunca bir yaranma tarixi vardı.

rast gəlmək olurdu. "Aşiq Ələsgər" kitabındakı "Daimül-ovqat" qafiyəli müstəzad verilir izahda yazılmışdı: "İravan aşiqlərindən Xəstə Həsən adlı birisi Xəstə Qasımın "Daimül-ovqat" qafiyəli müstəzad qılıbendini öz əsəri kimi yazdırıb, bir üzünü Ələsgərə, bir üzünü də Aşiq Miskin Bircüyə

göndərir. Aşiq Ələsgər qılıbəndi hamam müstəzad ilə əçir, altını bəndədə də qılıbəndin Xəstə Qasımın əsəri olduğunu ona xatırladır.

Xəstə Qasımın qılıbəndi belədir: Bir çarşıda dörd dərişə uğradım, Dördü bir-birindən eylər itxilat. Dördünün də dili ayrı, dini bir, İki də bız olarınnan şeş चाह.

Əsil kainat.

Bir şəhərin gördüm padışahını, Qulun, yasovulun, hər dəsgahını, Üç yüz altmış altı xoş səpəhni, Onlar bir kişidən istədi sürsat, Xoş çəkər səffat.

Altı, səkkiz, doqquz idi binası, Otuz cələli var, bəyaz sinəsi, Altı min altı yüz maddü mənası, Ərəb idi, əcəm idi, türkü, tat, Bir ismə fəryad.

Altıdan qırxatən sərgərdən idi, İki yüz otuzdan gözün tanıdı; Altı min altı yüz pasiban idi, Kimi yahu çəkər, kimi əssalat, Kim edar fəryad.

İki dəryə xoş görünməz gözüne, İki qırx dörd gəlməz arın dizinə; Xəstə Qasımın bu serinə, sözüne Qazi, molla, müctəhidlər qaldı mat, Tapmadı kəlmət.

Miskin Bircüyün Xəstə Həsənə göndərdiyi cavabı da burada verməyi məsləhət bildik:

Arif olan, biza bir namən gəldi, Amma ona baxdım, təlx oldu vıqat. Şər bunu nə növlə düzəldi, -İmlası rəkkidi, inşası qələt.

Verdim çaparlara mindi səməndi, Dəydi oymaqlara, gəzdirdi kəndi, Nə qədər var idi alim, əfəndi, Onlar da bu sözə tamam qaldı mat.

Apardım dərərə: "aset inça səş?" Dedi: "asdex yegnin dun uy umes". And içdi məhrasa: "xaci-kidumçes", Sop skazal: "Yey boqq, nızayem, brat!"

Sən o əhli-xibra, bız olaq dağı, Sözü maddi gərək mənaya bağı. Nə çərən-pərəndi mərhumun oğlu, Sənəmi qalıbdı hər cəfəngiyyat?

Müsməma Miskinəm, mən zışdı-camal, Cün adam güdmüşəm, nə qoyun, nə məş, Nə ki cüz etməsən bu nəzmi-kamal, Bize lazım deyil, özgələre sat!"

Aşiq Ələsgər bağlamını belə açır: Dörd kitab hər yana yol göstərir, Nəfs ilə mərifət olur şeş चाह. Belə əmr eyləyib Qüdrət-qadir, Bu əmrə qol qoyan tez tapar nicat. Eylə etiqad.

Şəhr aydır, bayram onun gülüdü, İki ay bir-birinin müttəsilidi. Üç yüz altmış altı gün-bir ilidi, Səkkiz min yəddi yüz səksən dörd saat, Əkil verim isnad.

Altıda qarışdı Nuhun tufanı, Qırx ildə sərgərdə gəzdi hər yanı. Altı min, altı yüz insan, heyvani, Hərə öz dilində eylədi fəryad, İstədi imdad.

Nəçə müddət qarç oldular tufana, Əmir etdi, kəbütər gəzdi hər yana, İki yüz otuzda tapdı bir dəne, Nuh üçün fəhmində gətirdi sovaqat. Qıldı ibadət.

Altmış altı ayə niyə danımsan? Belə məlum, bizi avam sanımsan! Dünya cəfəsine sən aldandımsan, Unutma uqbanı, bu dünyanı at, Aferin, ustad!

Qasım "qaf"andı, Həsən "hey"nen, Xeyir çəkməz üstadından deyinen, Şeym yoxdu səyyidnən, bəynən, İxtiyarımdadı qalan məxlüqat, Daimül-ovqat. Aşiq Ələsgərdi soruşsan adım, Huş üçün gəlməz gedib, yoxdu savadım, Söxlə mətləb yazmaq deyil müradım, Arife eyhamla yazaram hürfat, Sədrin olsun sat!

Seir sənətqarlıq cəhətdən çox güclü olduğundan qısa müddətdə dillər əzbərinə çevrilmişdir. Nə yazıq ki, bu günün özündə belə seiri aydırlardan, dərinəndən arasırdan olmamışdır. Mən də hamı kimi yazılanları həqiqət sanır, həmyerim olan Aşiq Ələsgərin bu qılıbəndi açması ilə qürurlandırdım. 1972-ci ildə belə davam etdi.

Azərbaycan Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin dördüncü kursunda oxuyurdum. Bir yaz günü Osman Əhməd oğlu səvinc və qürurla xəbər verdi ki, kəndlərinə Türkiyədən aşiq gəlib. Osmanla mən Sumqayıtda fəhlə işləyərək tanış olmuşduq. Eyni ildə o universitetin filologiya, mən jurnalistika fakültəsinə qəbul olmuşduq, yataqxanada da bir otaqda qalırdıq. Türkiyədən birisinin rəsmi nümayəndə heyətinin tərkibində deyil, sadəcə qohumlarını görmək üçün gəlməsi aşiq çox gözəlməz idi. Özü də xəbəri aşiq oğlunu bizim ağılimızı başımızdan aldı. Dərsdən və işdən (o zaman bız həm də keçimimizi təmin etmək üçün gecələr işləyirdik) icazə almadan aprel ayının ortalarında Gürcüstanın Marnəuli rayonundakı

Keşəli kəndinə getdik. Orada öyrəndik ki, Qənbər çox çətinliklə, yəni məmurlara rüşvət verməklə dəyisi İslam Ərdəneri qonaq gətirdə bilib. Qənbərgilin evi çox qələbəlik idi. Yalnız keşəllər deyil, ətraf kəndlərdən, rayonlardan da İslam Ərdənerin görməyə, onu qonaq aparmaqda gəlirdilər. O, da məclislərdə olduca maraqlı söhbətlər edirdi. Adamların çoxu da istər ikinci Dünya Savaşında, istərsə də ondan əvvəl "itgin düşmüş" xəbər tutmaq istəyirdilər. Kars şəhərinin yaxınlığında Ladıkar (Kümbəli) kəndində yaşayan İslam Ərdəner Türkiyədə yaşayan "itginlər" haqqında xəbər verməklə kifayətlənmişdi. O, aşiqlərimizin ömür yollarından, seirlərindən, dastanlarımızdan da şirin söhbətlər edirdi.

Bir dəfə məclisdə Xəstə Hasanın Göyçəli Aşiq Ələsgərə Xəstə Qasımın bağlamasını göndərdiyindən söz düşəndə o, qətiyyətlə bildirdi ki, burada bir yanlışlıq var. Çünki Xəstə Hasan Aşiq Ələsgərdən əvvəl yaşayıb. Dediklərini isbatlamaq üçün Xəstə Hasanın aşığıdır "Divanı"sini söylədi:

Abi çəşmə göllərində sona da bir, qaz da bir, Süsən sünbül, mən bənəvsə, bəhbüld ölər yazda bir. Vaqif dərddən xəbərdardır, Gövhərinin qiyməti yox. Qul Qararı, Qara Zülal, Aşiq Omar sözdə bir.

“Axısca”

Qurbanı haqq aşığdır,
dayıma xəmnan söker.
Dəstinə alıp qələmi, xəddinə
bir xədd çəkər.
Çöllü İsmail tac idi, cənnan
qasavət tökər.
Kərəm ki yandı atəşə, od da birdi,
köz də bir.

düşməyən, aşıqların məclislərdə
oxuduğunu eşitmədiyimiz bu şeirlər
diqqətini cəlb etdi və onları cib
deftərlərimizə yazdıq. Bu şeirlər
içerisində “üzde bir” divanı daha çox
diqqətimizi çəkdi.

40 il axtarışda

Molla Xəlis dələlatdən içdi
eşin badasın,
Kyftadiyə pay verdilər onnan
da ziyadasın,
İrfanı dəryə-ümmandı keçmək
məktublər yazdım, gah da Xəstə
Hasanın şeirlərini yaxşı bilən, onun nəslini
ilə yaxından tanış olan Aşiq İsgəndər
Ağbabalını (Gülməmmədovu) axtardım.
Neçə-neçə aşıqla görüşdüm. Onlardan
Xəstə Hasan haqqında bilgi əldə
etməyə, şeirlərini toplamağa çalışdım.
Nəticədə anladım ki, “Aşiq Ələsgər”

Aşiq İslamın əkdüyü şübhə toxumu
məni 40 il Xəstə Hasanın həyat və
yaradıcılığı ilə maraqlanmağa vadar etdi.
Gah Türkiyəyə qayıdan İslam Ördənə
məktublər yazdım, gah da Xəstə
Hasanın şeirlərini yaxşı bilən, onun nəslini
ilə yaxından tanış olan Aşiq İsgəndər
Ağbabalını (Gülməmmədovu) axtardım.
Neçə-neçə aşıqla görüşdüm. Onlardan
Xəstə Hasan haqqında bilgi əldə
etməyə, şeirlərini toplamağa çalışdım.
Nəticədə anladım ki, “Aşiq Ələsgər”

İşdim eşin badasını, həm
oxuyam, həm yayam,
Böylə getməz bu rüzgər,
həlbət gələr bir ayam,

Sənə min iki yüz on səkkiz,
yox tarixin sayam,
Çox aşıqlar gəldi-ğəldi, Xəstə
Həsən yüzdə bir.

“Divanı”nin son bəndindəki, Sənə min
iki yüz on səkkiz’in hicri tarixi olduğunu
söyləyən İslam Ördənə onu miladiyə
çevirdi. Bu da 1803-1804-cü il etdiyini
və şeri Xəstə Hasan ömrünün son
çərçivəsində söylədiyini bildirdi. Aşiq İslam
fikrini isbatlamaq üçün çox misal çəkdi.
Amma nə mən, nə də məclisdəkilər
onun dedikləri ilə razılaşdıq. Çünki
“Aşiq Ələsgər” kitabını çapa hazırlayan
alimimizə hamımızın böyük etimadı
vardı. İnana bilirdik ki, o səhv edər.

“Divanı”də adı çəkilən aşıqların bir
çoxu haqqında nə alimlərimizin, nə
də məşhur aşıqlarımızın bilgisi yox
idi. İslam Ördənər Xəstə Hasanın bir
neçə “Divanı”sini, “Çığılı təcnisini” də
söylədi. Onun söylədiyi şeirləri nə mən
və mənim kimi universitetdə oxuyanlar,
nə də məclisdə əyləşən aşıqlar və aşıq
şerinin vürğunları eşitməmişdik.
Aşiq şeirlərindən ibarət toplulara

kitabının izahlar bölümündə verilən,
sonrakı nəşirlərində təkrarlananlar
bir yanlışlığın məhsuludur. Belə ki,
Misgin Bürcü də 1848-ci ildə ölüb və
onun Matenadaranda saxlanan şeir
deftərində də kitaba daxil edilən şeir
yoxdur. Kitaba daxil edilən şeir Misgin
Bürcünün deyil, Müsəmmə Misginindir.
Türkiyədə, Gürcüstanda,
Azərbaycanda çap olunan kitabları,
qəzet və jurnalları oxudum. Topladığım
şeirlər Xəstə Hasanın ustad bir sənətkar
olduğunu, ədəbi oğurluğa ehtiyacı
olmadığını göstərirdi. İcmiş isə Xəstə
Hasanın nəslindən olanları görmək,
onlardan bilgi toplamaq istəyi vardı. 35
il maddi sıxıntıdan bir istəyi reallaşdırma
bilmədim.

Ən sonda Xəstə Hasanın nəvə-
nəticəsi və qohumları yaşayan
Talışda getdim. Buna da səbəb
Almatadakı Abay adına Pedaqoji
Universitetində bir müddət müəllimlik
edən, bəlkəşüurlü Səbahəddin Şimşirin
2007-ci il mayın 16-20-də düzenlədiyi
“Birinci Uluslararası Ortak Dəyərli
Sempozyumu” oldu. Sempozyuma

man də “Ahıskalı Hasta Hasanın
şeirləri Kazakıstanda” mövzusunda
məruzə ilə qatıldım. Sempozyum
günlerinde Naxçıvandan tanıdığım,
milli azadlıq hərəkatı fəallərindən Elçin
Abbaslı məşin kirayəyələyərək Bakı Dövlət
Universitetinin professoru Vaqif Soltanlı
ilə mənə Talqara – Xəstə Hasanın nəvə-
nəticəsi ilə görüşməyə göndərdi.

Biz orada Aşiq İsgəndərin vasitəsilə
tanış olub və məktublaşdığım Murtaza
Tursunovla görüşdük. Gəncliyində
aşılıq da edən Murtaza biz oraya
gedəndə Molla Murtaza kimi tanındı.
Molla Murtaza Xəstə Hasanın yanında
qalan şeirlərini məkinada yazdırmışdı.
Onları bizə verdi və suallarımızı
cavablandırdı.

Geri döndükdən sonra Xəstə
Hasanın şeirlər kitabını çapa
hazırlamağa başladım. Ayrı-ayrı
aşılardan və çap olunmuş kitablardan
topladığım şeirləri müqayisəli şəkildə
sistemləşdirdim və 2012-ci ildə Bakıda
“Axıskalı Xəstə Hasan. (Şeirləri
və şeirlərinin yaranması haqqında
söhbətlər)” adı altında çap etdirdim.
Kitabdan bir neçə nüsxəsini də Almatıda
yaşayan dostum Elçin Abbaslıya
göndərdim ki, həm özü oxusun, həm
də Molla Murtazanın ailəsinə, Xəstə
Hasanın nəslindən olanlara versin.

“Axıskalı Xəstə Hasan” kitabına maraqın səbəbləri

Az sonra Elçin bəyden bir çox
xəbər aldım. O, mənə bildirdi ki,
kitabın bir nüsxəsini də Qazaxıstan

28 июня 2013
ahıska60@mail.ru

9

Ziyəddin Kəsanov təbliğatın, ideoloji
işin əhəmiyyətini də gözəl bilir və onu
dəyərli hesab edir. Axıskalıların milli şüur
oyatmaq, onlarda mədəniyyətləri,
tarixləri, ədəbiyyatları, məşhur adamları
ilə qürur duymaq hissini yüksəltmək
üçün belə bir kitabın hər bir axıskalının
evinə olmasını istəyər.

Gözlədiyim kimi də oldu. Elçin
Abbaslı telefon əraçaq toplantıda
“Axıskalı Xəstə Hasan” kitabının
Almatıda nəşr olunacağı qərara
alındığını xəbər verdi. Elçin bəy bildirdi
ki, kitabın nəşrinə Milli Mərkəzin
qərarı Xəstə Hasanın ideoloqu,
Rövşən Məmmədovun rəhbərlik edəcəkdir.
Nəşr xərçərləri isə Xəstə Hasanın
nəslindən olan Abbaslı Pərxalı
oğlu İsmayilov boyuna götürüb.
Bu iki insanı görməyə də, Rövşən
Məmmədovunun fəaliyyətindən, onun
təşkilatçılıq bacarığından xəbərım
vardı. “Ahıskalı” qəzetinin bir neçə sayını
gözdən keçirmək kifayətirdi ki, onun
təşkilatçılıq bacarığı haqqında fikir
yürüdsən. Qəzeti yüksək səviyyədə,
üç dildə nəşr etməkə yanaşı, onu
internet saytında da yerləşdirir ki,
dünyanın hər yerində oxuya bilsinlər.

2013-cü ilin Novruz bayramı
günlerinde Elçin bəy xəbər verdi ki,
mənim yenidən üzərində işlədiyim
“Axıskalı Xəstə Hasan” kitabı Almatıda
500 tirajla çap olunub.
Qazaxıstan Ahıskalı Türklərinin
Milli Mərkəzi və Xəstə Hasanın nəvə-
nəticəsi ilə mənim aramda körpü
quran Elçin Abbaslı Almatıda dəvət
edildiyimi söylədi. Bir neçə dəfə
telefon danışığından sonra şərtləşdik
ki, 2013-cü ilin iyununda Almatıda
olum. Mən də “Axıskalı Xəstə Hasan”
kitabının yaranmasında böyük əməyi

etmişəm. Bu məktəbdə də yetərincə
şagird gəlmişdi. İki respublikanın hər
gücsizində milli məktəblər açılır, rəhbər
vəzifələrdə işləyənlər üçün pulsuz
qazax dili kursları açılır. Dövlət dili
de qazax dili olduğu elan edilib. Buna
görə də ruslilə məktəblərdə qazax dili
tədris olunur.

Qazaxlarla bizi mədəniyyət, dil
və din birləşdirməkdən başqa orada
onminlərlə soydaşlarımızın yaşaması
alimlərimizin, ziyalılarımızın, dövlət
adamlarımızın həmişə diqqətində
olmuşdur. Buna görə də AMEA Folklor
Institutunun rəhbərliyi Qazaxıstanla
əlaqələr genişləndirməyə, orada
yaşayan soydaşlarımızdan folklor
toplamağa səy göstərirdi. Bölgədəki
demokratik mühit də birgə layihələr
hazırlayıb həyata keçirməyə, orada
işləməyə, elm ocaqları ilə əməkdaşlıq
qtməyə imkan verir.

Öncədən Qazaxıstan Elmlər
Akademiyaşının M. Auezov adına
Ədəbiyyat və İncəsənət İnstitutunun
əməkdaşları ilə görüşüb və internetdə
yazışaraq bir çox məsələləri
razılaşdırdıq. Görmə məsələni
rəsmiləşdirmək və bağlayacağımız
müqavilənin detallarını üzəüzə
müzakirə etmək üçün xarici ölkələrlə
folklor əlaqəsi bölməsinin rəhbəri və
institut direktorunun müşaviri kimi
Almataya ezam edildim.

Qazaxıstan Elmlər Akademiyasının
M. Auezov adına Ədəbiyyat və
İncəsənət İnstitutunun əlyazmalar
şöbəsinin müdiri Toqtar Əlibekovla
görüşdüm. Onunla öncədən elmi
sempozyumda tanış olmuşduq.
O, mənə rəhbərlik etdiyi şöbənin
əməkdaşları və elmi fəaliyyəti ilə tanış
etdi və çalışdığı elm ocağının gördüyü
işlərdən danışdı.

Mən ən çox maraqlandıran folklor
şöbəsi idi. Folklor şöbəsinə prof.,
filologiya elmləri doktoru Baxçan
Arıbayeva rəhbərlik edir. Onun tədqiqat
sahəsi türk xalqlarının dastanlarıdır.
Şöbənin əməkdaşlarından filologiya
elmləri namizədi Ağədi Toşanoğlu
mitologiya üzrə ixtisaslaşmış və türk
monqol miflərinin qarşılıqlı əlaqəsindən
namizədlik dissertasiyası yazıb.
Filologiya elmləri namizədi Azamat
Axan oğlu koroğluşünasıq, elmi
işçi Nasixat Nabıulla tarixi eposlar,
Disenqul Cahan mərasim folkloru üzrə
ixtisaslaşmış. Uzun illər folklor şöbəsinə
və ədəbiyyat və incəsənət institutuna
rəhbərlik etmiş, məşhur alim,
akademik Seyit Kaskabasov yaşına
görə təqəddüs çixsa da həftədə bir-iki
dəfə folklor şöbəsinə gəlir və gənclərə
məsləhətlər verir.

Qazaxıstan EA M. Auezov adına Ədəbiyyat və İncəsənət Institutunda

İk il işimiz Qazaxıstan Elmlər
Akademiyaşının M. Auezov adına
Ədəbiyyat və İncəsənət Institutuna
gəlmək oldu. Keçmiş Sovetlər
Birliyində aramızca Qazaxıstan Rusiya
Federasiyasından sonra ən böyüyü olsa
da əhalisi arziyə görə azdır və onun
da qala 40 faizə yaxın qazax olmayan
ruslar və rusliləridir. Buna səbəb
Rusiya işğal etdiyi bölgəyə məzkezi
vilayətlərdəki aztorpaqlı kəndlilərin
köçürməsi və Sovet hakimiyyəti

28 июня 2013
ahıska60@mail.ru

10

illerində onminlərlə ailənin buraya
sürgün edilməsi, xam torpaqların
əkilib-becərilməsi adı altında ölkənin
hər yerindən yüzminlərlə insanın oraya
göndərilməsi olmuşdur. 1928-32-ci
illərdə kollektiv təsərrüfat yaratmaq
adıyla əhalinin əlindən malını,
mülkünü alan hökumət 3-4 milyon
insanın aclıqdan ölməsinə səbəb
olmuşdur. Bu da Qazaxıstan əhalisinin
az qala yarısını təşkil edirdi. 25-30
il sonra isə bölgədə yeni şəhərlər,
qəsəbələr, kəndlər salınaraq SSRİ-nin
müxtəlif bölgələrindən Qazaxıstanla
işləməyə insanları yarı zor, yarı xoş
göndərirdilər.

Sürgün olunanlar, xam torpağa
işləməyə göndərilənlər və ya iş tapa
bilməyib güzəran dalmıca gəndərlər
arasında onminlərlə azərbaycanlı da
olmuşdur. Onların bir qismi geri dönsə
də qeri dönə bilməyənlerin sayı yüz
mən keçmişdir. Soydaşlarımız dini
inanınc və dilçə qazaxlara yaxın olsalar
da rus dilində təhsil aldıqlarından
və aparılan təbliğatın təsirlərindən
onların çoxu qazaxların milliyətçilik
mövqeyini müdafiə edirlər. Milliyətçisi
isə öz işini görür. 1990-cı illərdə
Qazaxıstanda qazaxca cəmi bir neçə orta
məktəb vardı. Bu məktəbdə də yetərincə
şagird gəlmişdi. İki respublikanın hər
gücsizində milli məktəblər açılır, rəhbər
vəzifələrdə işləyənlər üçün pulsuz
qazax dili kursları açılır. Dövlət dili
de qazax dili olduğu elan edilib. Buna
görə də ruslilə məktəblərdə qazax dili
tədris olunur.

Qazaxlarla bizi mədəniyyət, dil
və din birləşdirməkdən başqa orada
onminlərlə soydaşlarımızın yaşaması
alimlərimizin, ziyalılarımızın, dövlət
adamlarımızın həmişə diqqətində
olmuşdur. Buna görə də AMEA Folklor
Institutunun rəhbərliyi Qazaxıstanla
əlaqələr genişləndirməyə, orada
yaşayan soydaşlarımızdan folklor
toplamağa səy göstərirdi. Bölgədəki
demokratik mühit də birgə layihələr
hazırlayıb həyata keçirməyə, orada
işləməyə, elm ocaqları ilə əməkdaşlıq
qtməyə imkan verir.

Öncədən Qazaxıstan Elmlər
Akademiyaşının M. Auezov adına
Ədəbiyyat və İncəsənət İnstitutunun
əməkdaşları ilə görüşüb və internetdə
yazışaraq bir çox məsələləri
razılaşdırdıq. Görmə məsələni
rəsmiləşdirmək və bağlayacağımız
müqavilənin detallarını üzəüzə
müzakirə etmək üçün xarici ölkələrlə
folklor əlaqəsi bölməsinin rəhbəri və
institut direktorunun müşaviri kimi
Almataya ezam edildim.

Qazaxıstan Elmlər Akademiyasının
M. Auezov adına Ədəbiyyat və
İncəsənət İnstitutunun əlyazmalar
şöbəsinin müdiri Toqtar Əlibekovla
görüşdüm. Onunla öncədən elmi
sempozyumda tanış olmuşduq.
O, mənə rəhbərlik etdiyi şöbənin
əməkdaşları və elmi fəaliyyəti ilə tanış
etdi və çalışdığı elm ocağının gördüyü
işlərdən danışdı.

Mən ən çox maraqlandıran folklor
şöbəsi idi. Folklor şöbəsinə prof.,
filologiya elmləri doktoru Baxçan
Arıbayeva rəhbərlik edir. Onun tədqiqat
sahəsi türk xalqlarının dastanlarıdır.
Şöbənin əməkdaşlarından filologiya
elmləri namizədi Ağədi Toşanoğlu
mitologiya üzrə ixtisaslaşmış və türk
monqol miflərinin qarşılıqlı əlaqəsindən
namizədlik dissertasiyası yazıb.
Filologiya elmləri namizədi Azamat
Axan oğlu koroğluşünasıq, elmi
işçi Nasixat Nabıulla tarixi eposlar,
Disenqul Cahan mərasim folkloru üzrə
ixtisaslaşmış. Uzun illər folklor şöbəsinə
və ədəbiyyat və incəsənət institutuna
rəhbərlik etmiş, məşhur alim,
akademik Seyit Kaskabasov yaşına
görə təqəddüs çixsa da həftədə bir-iki
dəfə folklor şöbəsinə gəlir və gənclərə
məsləhətlər verir.

Öncədən Qazaxıstan Elmlər
Akademiyaşının M. Auezov adına
Ədəbiyyat və İncəsənət İnstitutunun
əməkdaşları ilə görüşüb və internetdə
yazışaraq bir çox məsələləri
razılaşdırdıq. Görmə məsələni
rəsmiləşdirmək və bağlayacağımız
müqavilənin detallarını üzəüzə
müzakirə etmək üçün xarici ölkələrlə
folklor əlaqəsi bölməsinin rəhbəri və
institut direktorunun müşaviri kimi
Almataya ezam edildim.

Qazaxıstan Elmlər Akademiyasının
M. Auezov adına Ədəbiyyat və
İncəsənət İnstitutunun əlyazmalar
şöbəsinin müdiri Toqtar Əlibekovla
görüşdüm. Onunla öncədən elmi
sempozyumda tanış olmuşduq.
O, mənə rəhbərlik etdiyi şöbənin
əməkdaşları və elmi fəaliyyəti ilə tanış
etdi və çalışdığı elm ocağının gördüyü
işlərdən danışdı.

məlum olan folklor, (bizim aşıq şeirləri
adlandırdığımız) akınların şeirlər
kitabını bir neçə sayını, eləcə də folklorla
aid çoxcildli əlyazmalar katoloqunun
9-cu cildini mənə verəndə özümlə
saxlaya bilməyi “Kiçik bir kollektivlə bu
qədər işi neçə gördünüz?” deyə xəbər
aldım. Toqtar Əlibekov gülümsəyərək
dedi ki, daha Sovet dövründəki kimi
işləmirik. Hökumət qrant ayırır. Biz
da o, vəsaiti mənimsəmirik, iş görə
biləcək insanlara veririk. Kənarından
da mütəxəssislər calb edir, onların
zəhmətəqini ödəyirik. Üstəlik həmin
qrantlar hesabına Çində, İranda,
Öfqanıstanda, Özbəkistanda və
b. yerlərdə, yəni Qazaxıstanın
kənarında yaşayan qazaxlardan folklor
toplayırıq.

Direktor şöbə müdirinə
tapşırımsdı ki, institutun hər bir
əməkdaşı niyyət protokolu ilə bağlı
təkliflərini hazırlasın. Həmin gün
böyük xayallar içərisində Ədəbiyyat
və İncəsənət İnstitutundan ayrıldım.
Razılaşdıq ki, iyunun 14-də direktorun
otasında görüşüb elm ocaqlarımız
arasında bağlanacaq niyyət
protokolunun şərtlərini müzakirə
edək.

Iyunun 14-də Qazaxıstan Elmlər
Akademiyaşısı Ədəbiyyat və İncəsənət
Institutunda elm ocaqlarımız arasında
bağlanacaq niyyət protokolonun
layihəsini müzakirəsi də çox maraqlı
müzakirə və yüksək işgüzarlıqla
keçdi. Institutun direktoru, filologiya
elmləri doktoru, Qazaxıstan Elmlər
Akademiyaşısının mübir üzvü,
Ş. Valixanov adına Dövlət Mükafatlı
laureatı Uəlimxan Qalimjanov bir neçə
dəfə Azərbaycanda olduğunu, Qazax
rayonuna gəldiyini söyləməklə yanaşı
elm ocaqlarımız arasında əlaqələrin
zəifliyini, günün tələblərinə cavab
vermədiyini təəssüfləndiyini bildirdi.
Əminliklə söylədi ki, başladığımız bu
xeyirxah işi elm ocaqlarımız deyil, təhsil
müəssisələrimiz də davam etdirəcək.
Azərbaycandan Qazaxıstanın ali təhsil
ocaqlarına, eləcə də Azərbaycandan
təhsil ocaqlarına Qazaxıstandan
oxumağa gənclər göndəriləcəkdir.

Ədəbiyyat və İncəsənət İnstitutunda
niyyət protokolonun layihəsini
müzakirə edərkən Qazaxıstan Ahıskalı
Türklərinin Milli Mərkəzində olduğum,
Milli Mərkəzin rəhbəri Ziyəddin
Kəsanova və oradakı iş adamlarının
bölgəyə sürgün olunanlardan
folklor nümunələri toplanması üçün
mütəxəssislər göndərməməzi, birgə
elmi toplantılar, sənliklər keçirməməzi
xahiş etdiklərinə bildirdim. Uəlimxan
Qalimjanova iş adamlarının təkliflərinin
böyük məmnunluqla qarşıladı və birgə
fəaliyyətin vacibliyindən söz açdı.

“Axıskalı Xəstə Hasan” kitabı ilə bağlı toplantılar

Almatıda gedərək böyük maraqla
gözlədiyim gün gəldi. Rövşən
Məmmədovun Elçin bəyə zəng edərək
iyunun 12-də axşam Qazaxıstan
Ahıskalı Türklərinin Milli Mərkəzində
olmağımızı söyləyir. Ahıskalı
Türklərinin Milli Mərkəzində rəsmi
mərasim başlayır. Rəsmi görüşə Milli
Mərkəzin vilayət, şəhər, rayon və kənd
səbəllərini müdirləri də dəvət edilib.
Ciddi rəsmiyyətə çox uzaq, olduca
səmimi ortamda keçən görüşdə
mən Azərbaycandan aparıldığım
kiçik hədiyyəni Qazaxıstan Ahıskalı
Türklərinin Milli Mərkəzinə Ziyəddin
Kəsanova təqdim etdim. Onlar da
Qazaxıstanın rəsmi toplantılarında
olduğu kimi mənə qazax milli geyimi

geydirdilər. Fikir müəllifləri Fuat Uçar
və Rövşən Məmmədovunun olduğu,
Qazaxıstan Ahıskalı Türklərinin Milli
Mərkəzinin fəaliyyətinə həsr olunmuş
“Ata yurtdan doğan günəş” adlı
fotoalboma Ziyəddin Kəsanov “Sevgi
və sayğılarla ən böyük Ahıskalı Əli
Şamila. Z. Kəsanov. 12.06.2013.”
yazaraq mənə bağışladı.

Axşam saat 19-da başlayan
toplantı gecə saat 2.00-dək davam
etdi. Nə mən onların söhbətlərindən
doyuram, nə də onlar mənə ayrılmaq
istəyirdi. Söhbət zamanı təklif edildi
ki, Folklor Institutu sürgün olunan
soydaşlarımızda folklor materialları
toplamaq üçün mütəxəssislər
göndərsin və qarşdakı illərin biri
Xəstə Hasan ili elan edilsin. Birgə
elmi sempozyumlar, aşıq konsertləri,
şeri söyləmə müsabiqəsi və s. təşkil
edilsin.

Toplantının sonuna yaxın Rövşən
Məmmədovlu təşkilatçılıq bacarığı
ilə bir daha hamımızı heyətləndirdi.
Toplantı zamanı çəkilən şəkillərdən
kolleksiyaya düzəldərək iştirakçılara
və xalq arasında yayılmasına töhfə
edildiyi zamanı çəkilmiş şəkilləri
böyütdürüb, bəzəklər çərçivəyə saldırdım
mənə və Ziyəddin Kəsanova təqdim
etdi.

Səhərişin gün isə bizi Xəstə Hasanın
nəvə-nəticəsinin yaşadığı Talqara
dəvət etdilər. Burada ustad sənətkarın
nəslindən olan bir gəncin, Abbaslının
qəssu fiqurları yalnız arxeoloqları deyil
mədəniyyət tarixini öyrənən dünyanın
ən böyük mütəxəssislərini belə mat
qoyub. Ümmüyyətlə qəbirəndən tapılan
qızıl parçaların sayının dörd minə
yaxın olduğunu yazırlar.

On gözlənməzi isə gümsüz təbəqə
üzərindəki Göytürk əlifbasına uyğun
bir əlifba ilə türkçə yazılması “Xanın
oğlu 23-də öldü” yazısı olub.
Bu tapıntı yüz illərdən “köçəri
türklər mədəniyyətində uzaq olublar”
deyənlərə sanki sət bir şillə kimi
dəydi. Miladdan önce IV yüzilliyə aid
edilən bu tapıntı onu göstərir ki, türklər
2500 il önce qızılı əriməyi başarmaqla
yanaşı, qızıldan sap ayırmayı da
bacarıblar. Onların istifadə etdikləri
Göytürk əlifbası isə miladın 5-7-ci
yüzlərində yaradılmışdır. Onların
çox-çox əvvəl yaradılıb. Belə qədim
və yüksək mədəniyyətə sahib bir
xalqa hələ də əyri gözə baxanlara nə
deyəsan?!

Sərdəbədən tapılan geyim və
əşyalar üzərindəki bəzəklər haqqında
azərbaycanlı alim Mirali Seyidov
da “Qızıl döyüşçü” adlı kitab yazıb.
Kitabında qızıl geyim və əşyalardakı
bəzəklərin türk mifik təfəkkürünün
məhsulu olduğunu söyləyib.
Qızıl geyimli şahzadənin sərdəbəsi
tapılan yerdə sərdəbəni bərpa etməklə
yanaşı, şahzadəyə böyük bir heykəl də
qoyulub. Təəssüf ki, burada gözəl bir
müze yaradılmayıb, tapıntı haqqında
turistlərə bilgi verən olmadığı kimi,
kitabçılar, xatirə əşyaları da satılmır.
Gələnlər sərdəbəyə və heykələ 5-10
daqiqə baxıb çəkil cəkdirdikdən sonra
yaxınlıqdakı qızıl balıq təsirlərinə
gedərək orada hovuzlardan tutduqları
balıqları bəşirtdirib yeməkdən başqa
bir iş görə bilmirlər.

Qazaxıstanda olarkən ikinci bir
Qızıl geyimli şahzadə qəbirindən də
tapıldıqını, geniş araşdırılmadığından
haqqında bilgi verilmədiyini söyləyirdim.
Qazaxıstan səfərim zamanı
olduqca xoş qarşılandı və geri
dönərkən də uzun müddət xoş
duyguların təsirlərindən ayrıla bilmədim.
Bir daha əmin oldum ki, türklər tarix
yaratmayıb, həm də tarix yazıb və
böyük mədəniyyətlərin yaranmasına
imza atıblar. Sadəcə son yüzilliklərdə
biz öz mədəniyyətimizə, yazımıza
sahib çıxıb onu öyrənərək dünyaya
təndə bilməmişik. Bizim mədəniyyətimiz,
tariximiz haqqında başqalarının
yazdıqlarına, öyrəndiklərinə istinad
etməyə alışmışıq.

“Qızıl geyimi şahzadə”nin ziyaretində

...Almatıda gəlib böyük türk
mədəniyyətinin incisi olan “Qızıl
geyimli şahzadə” abidəsinin tapıldığı
yeri ziyarət etmədən getmək olmazdı.
Bu yerə mənə rəhmətlik Mirali
Seyidovun “Qızıl adam” kitabı maraqla
oyatmışdı. Həmişə qürur duyurdum
ki, Mirali müəllim belə bir kitab yazıb.
Oraya gedəcəyimizi bildikdə Abbaslı
Paxralı oğlu: “Sizi mən aparacağam.
Talqardan oraya 15-20 kilometrdir. O
yerlərin indi gözəl vaxtıdır və mən də
o yerləri yaxşı tanıyıram” dedi.

Həmin günün ikinci yarısında
Abbaslı Pərxalı oğlunun mənasında
onun yaşadığı Talqar şəhərinə, oradan
da Eski çayı vadisinə yollandıq.
Almatının taxminən 50 kilometr
doğusunda yerləşən vadi indi istirahət

“Axısca”

markəzinə çevrilib. Hər gün buraya
onlarla insan gəlir. 1969-cu ildə isə
burla heç kimin diqqətini çəkməyən bir
yer olmuşdu. Isık gölü yaxınlığında,
çay vadisində yul çəkarən qarlı yeri
düzəltmək üçün torpağı hamarlamış
istəyirlərmiş. Bu zaman divarları
bölgədəki şam ağacından kəşilmiş
dirəklərdən olan bir sərdəbənin üstü
açılıb. Sərdəbədəki qızıl geyimli
adam işçiləri heyətlə gətirir. Nə yaxşı
ki, orada çalışanlar hissə qapılıb
sərdəbəni talan etmirlər. Tapıntı
haqqında Qazaxıstan EA Tarix,
Etnoqrafiya və Arxiologiya İnstitutuna
xəbər verirlər. Kemal Akışev rəhbərlik
etdiyi arxeoloqlar qrupu buradı işləyir
və dünyanın ən nadir abidələrindən
birinin tapıldığını elan edir. Bu
tapıntı yalnız Qazaxıstanın, keçmiş
Sovetlər Birliyinin alimləri deyil
dünyanın ən məşhur arxeoloqlarının,
sənətşünaslarının, tarixçilərinin
heyətlərinə səbəb olub.

Sərdəbədə bir gənc şahzadə dəfn
edilmiş. Onun əyində kaftan da,
dar süvari salva da, yumşaq çəkmə
də xalis qızıldan hazırlanmışdır.
Paltarın ipləri də qızıldan olub.
Yeni qızıl əyirlərək sapa çevrilib və
bu sapla qızıl parçaları bir-birinə
tikilib. Gəncin belindəki 16 lövhədən
ibarət qızıl kəmə, qızilla süslənmiş
xəncərinin qəbzəsi və qını, eləcə də
qızıldan hazırlanmış at, aslan, pələng,
bəbir qurd, maral, dağ keşişi, ov
qusu fiqurları yalnız arxeoloqları deyil
mədəniyyət tarixini öyrənən dünyanın
ən böyük mütəxəssislərini belə mat
qoyub. Ümmüyyətlə qəbirəndən tapılan
qızıl parçaların sayının dörd minə
yaxın olduğunu yazırlar.

On gözlənməzi isə gümsüz təbəqə
üzərindəki Göytürk əlifbasına uyğun
bir əlifba ilə türkçə yazılması “Xanın
oğlu 23-də öldü” yazısı olub.
Bu tapıntı yüz illərdən “köçəri
türklər mədəniyyətində uzaq olublar”
deyənlərə sanki sət bir şillə kimi
dəydi. Miladdan önce IV yüzilliyə aid
edilən bu tapıntı onu göstərir ki, türklər
2500 il önce qızılı əriməyi başarmaqla
yanaşı, qızıldan sap ayırmayı da
bacarıblar. Onların istifadə etdikləri
Göytürk əlifbası isə miladın 5-7-ci
yüzlərində yaradılmışdır. Onların
çox-çox əvvəl yaradılıb. Belə qədim
və yüksək mədəniyyətə sahib bir
xalqa hələ də əyri gözə baxanlara nə
deyəsan?!

Sərdəbədən tapılan geyim və
əşyalar üzərindəki bəzəklər haqqında
azərbaycanlı alim Mirali Seyidov
da “Qızıl döyüşçü” adlı

Суд отправил в спецшколу карагандинских девочек-убийц

Решением ювенального суда в Караганда направлены в спецшколу 11-летние Кристина Евдокимова и Каролина Цимерман, подозреваемые в убийстве 9-летней Анны Ткаченко.

«Суд решил заявление УВД Караганды удовлетворить, направить К. Евдокимову в спецшколу-интернат для детей с деликтным поведением в поселке Керней Бухар-Жырауского района Карагандинской области сроком на 1 год», - огласил постановление председатель специализированного межрайонного суда по делам несовершеннолетних Карагандинской области Аскар Марданов.

Аналогичное решение принято в отношении 11-летней К. Цимерман.

Между тем по этому же делу об убийстве в качестве подозреваемой проходит 10-летняя Александра Челлер. Как пояснили в суде, поскольку А. Челлер не достигла 11-летия, она не может быть направлена в спецшколу.

«Все три девочки признаны подозреваемыми по уголовному делу по статье «убийство». В настоящее время назначен ряд экспертиз. Уголовное дело расследуется», - сказала старший следователь по особо важным делам СУ ДВД Карагандинской области подполковник полиции Любовь Панарина.

Руководитель следственной группы Л. Панарина уточнила в суде, что смерть

девочки наступила в результате утопления. «Полосовидные ссадины свидетельствуют о том, что ее пытались душиить. Смерть

наступила от утопления», - сказала Л. Панарина.

Кроме того, специализированный суд по делам несовершеннолетних рассмотрел административные дела в отношении матерей подозреваемых девочек.

Суд признал их виновными по ч. 2 ст. 111 (невыполнение родителями или другими законными представителями обязанностей по воспитанию детей, повлекшее систематическое употребле-

ние несовершеннолетними алкогольных напитков, наркотических средств и психотропных веществ либо занятие бродяжничеством или попрошайничеством, а равно совершение ими деяния, содержащего признаки преступления или умышленного административного правонарушения) КоАП РК и каждой назначено наказание в виде штрафа в размере 20 МРП. Матери девочек сказали, что согласны с решением о направлении в спецшколу и не будут его обжаловать.

Напомним, в полицию поступило сообщение о том, что ушла из дома и не вернулась 9-летняя девочка. В ходе оперативно-розыскных работ было установлено, что девочка с четырьмя подружками-сверстницами находилась на водохранилище 5-го гидроузла на пикнике.

Как выяснилось, в результате ссоры с одной из подружек из-за куклы, ей были нанесены телесные повреждения «обиденной» подружкой, которая и задушила ее. Полицейские после того, как получили показания двух других девочек, нашли тело пропавшего ребенка в степи в 3-х км от водохранилища с признаками насильственной смерти.

В Швейцарии бандиты ограбили тюрьму

На юго-западе Швейцарии произошло беспрецедентное ограбление. Злоумышленники в разгар рабочего дня ворвались в тюрьму, забрали оттуда все деньги и скрылись. В настоящее время полиция разыскивает преступников.

Инцидент произошел в тюрьме Монфлери, что находится на юго-западе Швейцарии в Женеве. Бандиты в масках, одетые во все черное, во время рабочего дня забрался в пенитенциарное учреждение и забрали хранившиеся там деньги.

После преступления злоумышленники скрылись. По данным швейцарской полиции, они уехали на мотоцикле в соседнюю Францию.

Узнав о преступлении, стражи порядка немедленно устроили погоню. Однако она не принесла никаких результатов. Поиски грабителей продолжаются. Сообщается, что в ходе налета никто не пострадал.

Следует отметить, что подобных ЧП в Швейцарии еще не происходило. Тем не менее, крупные ограбления в этой европейской стране совершались не один раз. Как уже сообщалось, ранее молодой человек похитил денежные средства из банка, находящегося в кантоне Цуг.

Ворвавшись в кредитное учреждение, он начал угрожать служащим, а потом забрал крупную сумму денег. Добычей преступника стали несколько десятков тысяч долларов. В ходе ограбления никто из работников банка и посетителей не пострадал.

Несмотря на зимний климат и сложные погодные условия, налетчик уехал на велосипеде. Однако уже через полтора часа нападавший был обнаружен и задержан. По информации стражей порядка, мужчина находился в компании молодой женщины в соседней коммуна Хюненберг. В ходе обыска сотрудники правоохранительных органов нашли и изъяли его двухколесное транспортное средство. В здании также обнаружили большую сумму денег. После завершения следственных действий женщина была задержана как возможная соучастница, поскольку все улики нашли в ее доме.

А

ТОО «Азамат»

Оптовая торговля

алкогольной продукцией

И

продуктами питания

РК, 160009, г. Шымкент, ул. Акназар хана, 8

(7252)-55-07-67, 53-92-24
(7252)-55-07-67, 53-92-24
firazamat@mail.ru

Филиал ТОО «Азамат» в г. Тараз, ул. Абая, 5-б

S

SAUVAGE

Приглашаем на работу стильных, креативных, влюбленных в моду! Держайте! Самая модная территория Sauvage ждёт Вас! Телефон обратной связи: +7 727 264 5007, +7 775 331 55 55

Finelli

АТЕЛЬЕ МОД

- ✓ Индивидуальные заказы женского и мужского ассортимента
- ✓ Авторские коллекции, вечерние платья
- ✓ Реставрация и подгонка одежды
- ✓ Ткани и аксессуары (Италия, Франция)
- ✓ Имидж-студия

Адрес: ул. Жибек жолы, 64, уг. ул. Валиханова, 1-й этаж, каб. 11, тел.: 273-07-37, 8-701-585-8755

ВЕНЕЦИЯ

Время работы: с 11.00 - 24.00

- Кавказская и европейская кухня
- Живая музыка
- Летняя площадка
- Уютный интерьер
- Гостеприимная атмосфера

Цены приятно удивят вас

Цены приятно удивят вас

г. Алматы, ул. Каирбекова (Талгарская) 72, ул. Богенбай батыра

Тел.: 293-81-67

Мы рады видеть Вас!

Общественное объединение «Женщины «Ахыска» предлагает спонсорскую помощь в приобретении вечерних платьев для выпускниц школ из многодетных семей.

ОО «Женщины «Ахыска»: 8 (727) 271-83-14 — с 11.00 до 15.00
Сот.: +7 701 8316273 — с 11.00 до 17.00

Лучший трехзвездочный Отель города Астана «Тенгри»

TENGRI hotel

010000, Казахстан, ул. Майлина, 1А

Тел. 8 (7172) 41-38-38, 41-38-41
Mob.: +7 (775) 913 83 82

E-mail: sales-tengri@mail.ru
Web: www.tengrihotel.kz

Предлагает Вам:

- 128 Уютных и комфортных номеров
- Организация трансфера
- Конференц залы на 50 посадочных мест
- Роскошный банкетный зал «Парасат» на 250 посадочных мест
- Проведение различных видов мероприятий и торжеств
- Шедевры национальной и европейской кухни
- Первоклассное выездное обслуживание

A

AMBASSADOR HOTEL

АЛМАТЫ

121 Zheltoksan Street, Almaty, Republic of Kazakhstan, 050091
ул. Желтоқсан, 121, Алматы, Республика Казахстан, 050091

Phone/Тел.: +7-(727) 250-89-89, 50-89-45... 49
Fax/Факс: +7-(727) 272-64-41
www.ambassadorhotel.kz
e-mail: ambassadorhotel@msn.com

INTERNATIONAL

Premier Alatau

HISTORICAL HOTEL & BUSINESS CENTER

Dostyk ave. 105, 050051, Almaty, Kazakhstan

Тел.: 007 (727) 2581111
Fax: 007 (727) 2581555

INTERNATIONAL

Premier Alatau

HISTORICAL HOTEL & BUSINESS CENTER

- Организация семинаров и конференций
- Conferences and seminars organization

8-701-378-89-92

- Аренда офисов 15 долл. США/кв.м.
- Offices for RENT 15 USD/sg.m

258-15-56, 8-777-229-35-08

www.alatau-hotel.kz

"Ахыска"

Əli Şamil

(Əvvəlki ötən sayılarımızda)

Bu sözü belə deyəndə Fədi hirsələnir ki, camaatın içində niyə belə deyirsən. Fədi hirsə gəlib nöbatə durur ki, ərik alsın. Bu vaxt Xəstə Hasan əriyi yeyif güydini isə Fədiyə atır. Çiyid Fədinin əlindəki qava deyir ses eliyir. Ses çıxanda həmi dönüf Fədiyə baxır. Fədi əlini silkələyir və deyir ki, yaxşı, bir də sən bizim qarıya gələrsən. Onda yenə Xəstə deyir:

Ərkənən daş atdım o nazlı yara, Axlaxanif mana "dəlisən"-dedi. Dedim: bir buse ver, o gül üzünənin Dirsəyin göstərir. «Alsən»-dedi.

Dedim: Qurban olum sənin əyninə, Üzüm sirtüm köynəyinin əyninə. Bir rusxat ver, əl aparım qoynuna, "Əcalin yetəməmiş, ölüsən!"-dedi.

Xəstə deyər: Bu qız dağ ceyranıdı, Doqqaqdan gələndə mani tanıdı, Əlini köksünə çəkif yanadı, "Bir bizim məlliyyə gəlisən"-dedi. Həmin bu sözləri Xəstə Hasan deyəndə Fədi hirsələnif əriy almadañ gedir. Bunu gören Xəstə Hasan Fədinin könlünü almaz üçün deyir:

Şükür ayax qoyub yar bizim yera, Kirpikləri oxdu, qanımda da getdi. Camalın şöyləsi yixib əlemi, Sanasan mələykə donunda getdi.

Eldə belə gözəl olmaz həmişə, Hüsnün şöyləsindən gözərd qamaşa, Küllü Aloşmana saldı tamaşa, Üşgüllü vəzirin yanında getdi.

Xəstənin yarısın, ay gözəl Fədi, Artırdın dərdimi əylədin dəli, Göylərin ilkəri, əlin sərđəri, Sən gətdin, cəsətdən canım da getdi. Bu söz Fədinin könlünü almadañ onu daha da axlaxandırdı. Gedif əlisinə pis qandırdı. Ailəsi belə bir qərarə gəlir ki, Xəstə Hasanı gülləyilər. Sonradan fikirləşirlər ki, Xəstə Hasan qocadı, onun əvəzinə qardaşı oğlu Dəli Bayramı tut-duraq ki, türmədə ölsün, özüdə cavandır.

Səhəri qalxdılar məxsus Dəli Bayramla döyüşdülər. Levinis kənd-koxası var idi. Adına Üşgüllü Vəzir deyirdilər. Həmin Üşgüllü vəzirə 500 manat pul verdilər ki, Dəli Bayramı tutdursun. Üşgüllü Vəzir də pulu alif gəldi Xosbuya bəylərinin yanına, günahın hamısını Dəli Bayramın boynuna qoydular, ələ də Dəli Bayramı tutdular və ona səkkiz il iş verdilər. Bu zaman Dəli Bayramın atası, anası Xəstə Hasanın yanına gəlif dedilər ki, bu işi sən ələdin, sən də qurtar. Xəstə Hasan bəylərə minnətə getmədi, o vaxta qədər ki, aradan 5-6 ay keçdi.

Oruclux bayramına bir gün qalanda sazını götürüb Xosbuya bəylərinə minnətə gəldi. Gördü 40-50 bay kefdədi. Xosbuya bəylərinin başçısı Dədə bəy idi. Xəstə Hasanı içəri çağdırdı, xəbər aldı ki, nə yaxşı gəlifisən. Onda Xəstə Hasan belə dedi:

Aləm bilir ki, eşq atəşi mənədedi, Bilmiyənnər xəlif sanar, əfəndim. Bir yar ki, yarınnan ilqar əylədi, İlqarından necə dönər, əfəndim. Onda Dədə bəy bəylərə dedi ki, nə başa düşdünüz? Dedilər: - Heç bir şey. Yəqin bunun sevgilisi var. 65-70 yaşında olduğun baxmayaraq xəbər aldılar. - Xəstə Hasan belədirmi? Onda dedi: Aləm bilir sənin adın Dədə bəy, Nəslin olub əvvəlindən zədə, bəy. Öldür məni, verməyənən yada, bəy. Hər görənələr əhsən sanar, əfəndim. Dedilər: - Yox, deyəsən bunun başqa xahişi var. Aldı görə Xəstə Hasan sözünü necə tamamladı. Mən Xəstəyəm, bağda bostan əkəram, Qırqında bir gözələ nökəram,

İndi cani dildən bir ah çəkəram, Tamam çarşı bazar yanar, əfəndim. Bu sözün deyildi vaxtda Üşgüllü Vəzir içəri girdi.

Xəstə Hasanın Xosbuya getdiyindən xəbər tutan Fədinin qaynatasıgil bildilər ki, o Dəli Bayramı qurtardırmağa gedif. Tez Üşgüllü Vəzirə dedilər ki, Xəstə Hasan Dəli Bayramı qurtarmağa gedif, get qoyma. Üşgüllü Vəzir gəldi ki, Xəstə Hasan saz əlində oxuyur. Üşgüllü Vəzir onun gəlif burya çıxmasına, bəylərin məclisində oxumasına bərk hirsələdi. Hirs başına ələ vurmuşdu ki, içəri girəndə salam verməyi də unuttu. Keçif lap yuxarıda oturdı. Bəylər çox pərt oldular ki, niyə salam vermədi. Onda Xəstə Hasan sazi götürüb görək nə dedi:

Bəyzadalar məclisinə gələndə, Axlı kamil olan əyağil gözərd, Ustadından nəsyat alan kimsələr, Axlı kamil olan əyağil gözərd.

Xəstə Hasan xocaların-xocası, Könlüm öyü övliyələr bacası, O bür əziz gündü, bayram gecəsi, Bəylər sitəmindən qul azad olur.

Bəylər dedilər ki, qul kimdi, kimi azad eləmək lazımdı? Xəstə Hasan susanda Dədə bəy deyir:

- A Xəstə Hasan, nə qul, nə adam? Sözdü adama oxşuyursan, açış de görüm nə istəyirsən?

Xəstə Hasan deyir: - Qardaşım oğlu Bayramı 5-6 aydı tutuflar. Səkkiz ildə işi var. Onu sizdən istəyirəm.

Bəylər bir-birinin üzünə baxıllar. Dədə bəy deyir: - Xəstə Hasan, savax bayram gününü, gəlif çalıb-oxuyar, bəylərin könlünü sad edərsən. Sonra da qardaşın oğlunun nədən tutulduğunu öyrənərik.

Xəstə Hasan razılışır. Ordan yol alır qonaqçısının öyünə. Qonaqçısının da

deyəjən. Qıflbəndi üzəndə desən, sənin üçün pis olajax.

Aldı İrfanı: Aradım, yoxladım könlü şəhrini, Gördüm bu könlümdə yenə dörd qardı. O dördün birini qaldırdım atdım, Yenə gördüm bu könlümdə dörd qardı.

Xəstə Hasan gülməsəyib görək nə dedi: Ol yaradın bu dünyanı xəlq etdi, Nişangahı dörd qıvladı, dördü, dörd, Yoxdan var əylədi cəmi insanı, Abı, ataş, xani, baddı, dördü, dörd.

Aldı İrfanı: Oxudum, oxudum mətləbə çatdım, Bir bəzrəng tapdım yarısını satdım, İndi də o dördün ikisin atdım, Yenə baxdım gerisində dörd qaldı.

Aldı Hasan: Yoxdan var əylədi cümle ələmi,

Xəstə Hasanın nəslil və ömür yolu

Bütün bəylər aşığın sözüne «Əhsən» dedi və güldülər. Xəstə Hasan sözünün dalını dedi:

Dəli könlü, öz yerində paşasan, Qanlı fələk kimi qoydun yaşasən, Ay annamaz, niyə çıxdın başa sən, Axlı kamil olan əyağil gözərd. Üşgüllü Vəzir alt ödusa da bir söz demədi. Bəylər yenə güldü. Dədə bəy dedi:

- A Xəstə Hasan, sənə halal olsun. İndi ki, belə gözəl sözdər oxuyursan nə istəsən verəjəm. Xəstə Hasan işi belə görüb sazi götürüb görək nə dedi: Xəstə Hasan dəryalara dalanda, Sirin canı eşq oduna salanda, Ömür keçif vədə tamam olanda, Bu yazıq canım o ağı gözərd. Üşgüllü Vəzir çox pis oldu və heç bir söz deyə bilmədi. Dədə bəy dedi: - Ay aşıq, nədir mətləbin aç de? Nə desən mənim gözüm üstə! Pul desən pul, mal desən mal. Onda Xəstə Hasan görək nə dedi:

Əzəl bahar, yaz ayları gələndə, Bülbul sitəmindən gül azad olur. Dəstəsindən ayrı düşən sonalar, Şana deyməmişdən tel azad olur.

Al, yaşıl geyinif gəlinnər, qızdar, Sürməlanif qaş-kirpiklər, o gözərd, Gəlməsə durnalar, ötməsə qazdar, Üzməsə sonalar gül azad olur.

uşağı olmurdu. Qardaşı qızını qızıdğa götürmüşdü. Gecəni rahat yatdı, səhər əl-üzünü yuyuf əyləşdi süfrəyə. Qız da çay-çörək gətirir. Öy sahivi çay-çörəkdən sonra hörmət olaraq deyir:

- Aşix, bir qalyan çəksən pis olmaz. Xəstə Hasanın də fikri qardaşı oğlunun yandıydı. Dərdini dağıtmaq üçün deyir:

- Olsa, pis olmaz. Öy sahibinin bir sulu qalyanı vardı. Qıza deyir ki, a bala, onun suyunu təzələ gətir, çəkək.

Qız da qalyanın suyunu təzələmək istiyəndə əlindən salif sindirir. Kişi hirsələnib qızı döymək isdiyir. Xəstə Hasan görür öy sahivi qonax hörməti gözdüyən adamı döyül, onu sazsız başa sala bilməyəcək. Əl atdı saza, dedi:

- Qardaş, ürəyimə üç kəlmə söz gəlib, izin ver, onu deyim. Aldı Xəstə Hasan: Səhərdən uğradım bir gözələ, Saraldı rəngi dördü xəzələ. Özüñ dedin: götür suyun təzələ, Əldən düşdü, qalyan sındı neynəsini?!

Bizim yerlər çayır, çəman, meşədi, Al yanağa qızıl güllər düşədi, Altın döyül, gümüş döyül, şüşədi! Əldən düşdü, qalyan sındı neynəsini?!

Xəstə deyər: nə istəsən bu qızıdan, Tər təkülür əl yanaxdan, o üzəndə, Kas qiymətin indil alıynan bizdən, Əldən düşdü, qalyan sındı neynəsini?!

Öy sahivi tutduğı işdən peşimin olur. Xəstə Hasan oradan gəlir bəylərin yanına. Dədə bəy dedi: - A Xəstə Hasan, İrfanı adlı aşıq eşidifisənmi? Xəstə Hasan dedi: - Dədə bəy, onun adını eşitmişəm, əmbə özünü görməmişəm.

Dədə bəy dedi: - O, necə aşıqdı? Xəstə Hasan dedi: Özüñü görməsəm də sözdərinə bilmərkim ki, çox zor aşıqdı. Dədə bəy dedi: - Bu bəylərin yanında deyirəm. İrfanı indil gələjək məclis aparmağa. Sana üç kəlmə qıflbənd deyəjək, əgər onu açsan, qardaşın oğlu Bayramı buraxajam. Yox, aça bilmədin heç, o sözü bir də dilinə alma.

İrfanını gətirdilər məclisə. Məclis başlıyır. Dədə bəy İrfanıya deyir: - Xəstə Hasana bir qıflbənd

Endi fərişətlər, çəkdi qələmi, Məhəmmədə gəldi haqqın salami, «İncil», «Tövrat», «Zabur», «Quran» dördü, dörd.

Aldı İrfanı: İrfanı deyər bu sözləri alana, Eyvallahım var təcisi bilənə, Üçünü atdım, birini aldım qələmə, Dörddən dörd tulladım yenə dörd qaldı.

Aldı Hasan: Dövr əylər bu dünya dönər, ha dönər, Bir gün olar çıra bəndindən söner, Xəstə Hasan, üstünə Əzrayil qonar, Dörd kimsə aparar, yenə dördü, dörd.

Məclisə toplananlar Xəstə Hasanın bu cavabına mat qaldı. Həmi onun hünerinə «Əhsən» dedi. Üşgüllü Vəzir gərdü işi şuluxdu, məsələ açışa, biavir olajax. Susdu. İşin gedişini belə gören Dədə bəy dedi:

- Hasan, de görüm sənin tayın aşıq bu dünyaya gəlif, gəlmiyif? Onda Xəstə Hasan aldı və belə dedi:

Abı çəşmin çaylarında, ördək birdi, bülbul ötar yaz da birdi. Süsən, sünbül, tər bənövşə, bülbul ötar yaz da birdi. Vaqif hər dərdəndə qanandı, Gövhərinin qiyməti yox. Qul Qaranım qəraz əylər, Aşix Ömər sözdə birdi. Qurbanı haqq aşığıydı, o da xınnan sökər.

Çöllü fidan qələm alif, o xədinə bir xərd çəkər. Qul İsmayil baş tacıdı, o canını candan əkər. Aşix Polat kamil usda, Dəli Tamı saz da birdi.

Molla Xəlil həvəs ilə, işdi eşqin badasını. Kofdadı bir dəryadı, kəşmək olmaz adasını. İrfanıya da veriflər, onnardan ziyadasını, Kəram yandı eşq oduna, od da birdi, köz də birdi.

erikciş

erikciş

(davamı var)

УРОК КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА

егер	если
ек(+у)=еу	сеять, сажать, засеивать
eris	близнецы
erın	1. посеяв 2. хлеб (в поле)
erictik	пашня, нива
eden	пол
erjelgi	древний
es(y)	1. давить, мять, размесить
ezilgen	2. угнетать
el	угнетенный
el arasında	народ, страна
el(y)	среди народа, людей
el(y)	1. просеивать через сито, решето
el(y)	2. заметить, обратить внимание, реагировать
el(y)	1. смутно виднеться; мерещиться
el(y)	2. перен. вспомнить, вспоминать
el(y)	достойный внимания, заметный
el(y)	мерлушка
el(y)	посол, посланник
el(y)	косуля
el(y)	лечение
el(y)	лечиться
el(y)	лечить
el(y)	лечебный
el(y)	дуб
el(y)	не
el(y)	экзамен
el(y)	больница
el(y)	метка на ухе (животных)
el(y)	широкая стель, раздолье
el(y)	1. теперь 2. широкий (большой)
el(y)	ширины)
el(y)	ширина (его)
el(y)	в следующий раз
el(y)	широта
el(y)	равнодушный, халатный
el(y)	равнодушие
el(y)	самый
el(y)	с самого начала
el(y)	труд
el(y)	трудящиеся
el(y)	труженик
el(y)	трудящийся, трудовой народ
el(y)	осторожный
el(y)	седло
el(y)	герой
el(y)	мужчина, муж
el(y)	особенно, особый
el(y)	особенность
el(y)	взрослый
el(y)	забастовка
el(y)	баловень
el(y)	1. мужчина, 2. самец
el(y)	ласкать, баловать
el(y)	баловаться
el(y)	свободный, непринужденный
el(y)	вдоволь, вольно
el(y)	подвиг, мужество, героизм
el(y)	рано
el(y)	сказка
el(y)	в старину, в прошлом
el(y)	в прежние времена
el(y)	завтра
el(y)	утренний
el(y)	с утра
el(y)	1. следовать за кем-л., последовать за кем-л.; свэге еру — поддаваться уговору; ол жолдасына еріп калаға кетті — ол вместе с товарищем пошел в город.
el(y)	2. таять; кар еріді — снег растаял
el(y)	3. умяться; свэіне майдай еріді — он умялся его словам
el(y)	поневоле, в силу необходимости, вынужденно
el(y)	свободный
el(y)	губа
el(y)	благополучно, благополучный
el(y)	памятник
el(y)	вспоминать
el(y)	напоминание
el(y)	напоминать, вспоминать

УРОК ТУРЕЦКОГО ЯЗЫКА

85. TELEFONLA ARAMA	ТЕЛЕФОННИЙ ЗВОНОК
Dima, ben Moskova'ya arayub her seyın normal olduğumı söyleyeceğim. Ben de aramak istiyorum. Otelden arayabilir miyiz acaba?	Дима, я звоню в Москву, скажу, что всё в порядке. Интересно было бы знать, мы можем позвонить из отеля? Конечно, но я не знаю, как нам набрать. Нужно спросить (çevirmek – поворачивать).
Tabiki ama nasıl çevireceğiz bilmiyorum. Sormak lazım.	Конечно, но я не знаю, как нам набрать. Нужно спросить (çevirmek – поворачивать).
Affedersiniz! Moskova'ya nasıl arayabiliriz acaba? Önce 9'u çevirin sonra 007 ve daha sonra şehir kodu ve numaranızı çeviriniz, efendim.	Извините! Интересно было бы знать, как мы можем позвонить в Москву. Сначала наберите 9, потом 007 и потом ещё код города, и наберите ваш номер, господин.
Eğer İzmir'i aramak istersem nasıl çevireceğim? İzmir için sadece 9 ve numarayla çevirmeniz yeterli.	Если я хочу позвонить в Измир, как мне набирать? Для Измира вам достаточно набрать только 9 и номер.
Aaa, İstanbul'u nasıl arayacağım? İstanbul için 9 ve kod (212) sonra numarayla çevirin.	А в Стамбул как мне позвонить? Для Стамбула наберите 9 и код 212, потом номер.
Ser telefonumu nasıl çevireceğim?	Как мне позвонить на мобильный телефон?
Ser telefonu için 9 ve numara çevirin.	Для мобильного телефона наберите 9 и номер.
Peki, çok teşekkür ederim.	Ладно, большое спасибо.
86. YANLIŞ NUMARA	НЕПРАВИЛЬНЫЙ НОМЕР
Ben Mehmet'e telefon edeceğim. Neden? Yarım sahabeyin erken çıkalmı istiyorum.	Я позвоню Мехмету. Зачем? Я хочу, чтобы мы завтра утром рано вышли.
Belki o erken gelemez. Şimdi arayub soracağım. Alo! Alo! Alo...	Может быть, он не сможет рано прийти. Сейчас позвоню, спрошу. Алло! Алло! Алло...
Mehmetle görüşebilir miyim? Mehmet Kale.	Я могу поговорить с Мехметом? Мехмет Кале.
Siz hangi numarayı aradınız? 245 42 24. Hayır, burası 245 42 25. Çok özür dilerim, yanlış numara çevirmişim.	Вы какой номер набираете? Нет, это («здесь»)... Я очень извиняюсь, я набрал неправильный номер (yanlış – ошибка, ошибочный). Изгеше... («не важно»)
Önemli değil...	

Алфавит турецкого языка

Aa Bb Cc Çç Dd Ee Ff Gg Ğğ Hh
a b c ç d e f g ğ h
[a] [b] [ç] [ç] [d] [e] [f] [g]
прим. прим.
Iı İi Jj Kk Ll Mm Nn Oo Öö Pp
ı i j k l m n o ö p
[ı] [i] [j] [k, k'] [l, l'] [m] [n] [o]
прим. [p]
Rr Ss Şş Tt Uu Üü Vv Yy Zz
r s ş t u ü v y z
[r] [s] [ʃ] [t] [u] [y] [z]
прим. [v] [i] [z]

ПРИМЕЧАНИЯ:

- Если буква Ğ, ğ стоит между мягкими гласными (e, i, ö, ü), между твердой гласной (a, ı, o, u) и согласной, или же после твердой гласной в конце слова, то она не читается, а удлиняет предыдущую гласную и придает ей некое горловое звучание. Например: sağımak (чирмак), yağ (йаа), sağlam (саилам).
- Если буква Ğ, ğ стоит между двумя мягкими гласными, между мягкой гласной и согласной, или же после мягкой гласной на конце слова, то она читается, как й с четким горловым звучанием. Например: siget (джиэйр), çığ (чий).
- Буква H, h читается, как в слове «ого!»
- Буквы ö, ü читаются мягко, то есть как в немецком языке буквы ö, ü (ö - звук, получаемый слиянием o и ü, ü - звук, получаемый слиянием u и ü).
- Буквы латинского алфавита X, Q и W используются в перенятых словах и словах иностранного происхождения.

“Ахыска”

28 июня 2013 ahiska60@mail.ru 15

Бурç yorumлары

Коңлар
Коңлар cesaret enerjii ve sürp-rizlerle dolu bir hafta yaşayacaklar. Başkalarını karşınıza almaktan korkmayın. Sabırlı olun! Ötkeye kapılmadan ama cesaretle konuşmak, sizi çevreleyen emberin bir anda yok olmasına sağlayacak. Çarşamba günü Yengeç burcuna giren Güneş, Perşembe Akrep burcuna geçen anahar gezegeniniz Mars Koç burcunda, hareketliliği rekabeti, teşvik ediyor, ancak bu defa irtifakların göze alınmaları, Sizi durdurman şeyleri yıkıp geçebilirsiniz.

Boğalar
İn en şanslı gününü yaklaşıyor... Jüpiter, 12 yıldır ilk kez Yengeç burcunda. Bu tüm su burçlarını etkilemeye başladı. Özellikle Boğalar aşkla birlikte kazançlı bir yıl geçirecek. Bu hafta iş dünyasına odaklanın ve haftanın ortasına kadar ilk adımları atmaya çalışın. Yurt dışı bağlantılı konular, yabancılar, üniversite ve uzun yollculuklarla ilgili bir mesele hızlı bir şekilde sonuçlanacak. Boğalar için zihinsel alanda, eğitim hayatında yeni imkânlar ve fırsatlar söz konusu.

İkizler
Son iki gün daha Jüpiter burcunuzda... Jüpiter bazı ikizlerde dışkı durumundaydı, bolca söz ve hareket getirdi ancak somut sonuçlar üretmedi. 'Kadersel' görülen büyük olayların gerçekleşmesini de sağladı. Son bir yıldır zaten oldukça hareketli bir süreç yaşadınız Jüpiter'in sunacağı fırsatları hızla karşınıza çıktı ama artık davranışlarınızla şans aynı hızla gözden kayboldu. Maddi konularda son zamanlarda yaşadığınız sıkıntı, bir anlaşmada yaşadığınız o son...

Yengeçler
Bu hafta Jüpiter bir yıl kalmak üzere yücüleceği Yengeç burcuna ilerliyor... Hayatınızdaki hareket Güneş, Merkür ve Venüs'ün bir araya gelmesiyle işte şimdi başlayacak. Yengeçleri muhtemem bir dönem bekliyor. (Nice 365 gününe) Ay tarafından yönetilen tek Zodyak burcu Yengeçler. Ay ve yengeç genellikle birbirlerinin olumlu özelliklerini daha da güçlendirir. Kendinizi koruyun.

Aslanlar
Hafta başında üç gezegen, Aslan burcuna giriyor. Fırtınalarınız çok yüksek. Eleştiri ve takdir beraber gelecektir. Perde arkasından mücadele etmeye devam ama ön plana çıkma ve olayları yönlendirme sırası size gelmek üzere. İlk olarak rolünüzde hızlı bir gelişme olacak. Bir kaç gün, saygı duyduğunuz kişilerin sürpriz bir şekilde size destek verdiğini görüp mutlu olacaksınız. Yine 22 Temmuz tarihine, Venüs, barışla olayları arttırıyor. Sahnedeki olun.

Başaklar
İki ayı başarı ve iki iş söz konusu ve beklediğiniz bir şekilde... Gidecek güçleniyorsunuz. Bu hafta son noktayı koymak için kullanabilirsiniz. Yolunuza çıkan engelleri aceleyle atlamayın, onları ciddiye alana kadar çok az ilerleme kaydedeceksiniz. Endişenizi doğru şekilde değerlendirin

ve fiziksel enerjinizi sıkı çalışmaya yönlendirsin yeni ayın geri kalanı çok daha rahat geçirebilirsiniz. İşte ilk teması şifreleri!

Teraziler
Beklemediklerinizin olacak. Sizi ideallerinize yakınlaştıracak bağlantılar kurabildiğiniz bir dönemde-siniz Güneş-Jüpiter kavuşumunun başarı ve güç kazandırın, genişletici, koruyucu, yönleri bu pazartesi, akşam (19.10'a kadar) had safhaya çıkarıyor. Gezegenlerin dönmeyele eğer çalıştığınız bir yer varsa, alacağınız bu habere büyük kararlar alıp köklü bir değişim yapmanız gerekebilir.

Akreppler
İş ilişkileri konusunda bu aralar en şanslı burç sizsiniz. Bu hafta Jüpiter'in yön değiştirmesi, Akrep burçlarına Ünlüleme getirmekte. Jüpiter Yengeç burcundayken etkili olacak. Tabii fırsatları değerlendirirseniz Aynı zamanda bu dönemde mesleğinizde daha çok dikkat çekebilirsiniz.

Yaylar
İşler güzelleşiyor sevgili Yaylar her istediğinizin olacağı bir gibi görünse de, her şey bu hafta karar vermeniz şart. Finansal açıdan çok önemli bir üç güne giriyorsunuz. Uzun vadeli, sağlam bir anlaşmaya imza gerçekleştirmenizi de sağladı. Son bir yıldır zaten oldukça hareketli bir süreç yaşadınız Jüpiter'in sunacağı fırsatları hızla karşınıza çıktı ama artık davranışlarınızla şans aynı hızla gözden kayboldu. Maddi konularda son zamanlarda yaşadığınız sıkıntı, bir anlaşmada yaşadığınız o son...

Oğlaklar
Hayatı ertelemeyin Yolda karşınıza fırtınalar çıkabilir ama hedefe varmanın keyfi başkadır Uzun zamandır bekleyen durumları düzenleme getirmelisiniz. Bu konu, siz kaprı açana kadar yüksek sesle bağlamaya ve zile basmaya devam edecektir. Oğlak'ta dolunay geçelecektir. Bu aynı zamanda bir Süper Ay (Super Moon). Tüm 2013 yılı boyunca Ay'ın Dünya ile en yakın olacağı dolunay.

Kovalar
Bugün Kova burcunda gerçekleşen Yeni ayla birlikte çok yükü bir ikramiyeye alacağınız neredeyse kesin! Özetle ya da iş seyahatine çıkabilirsiniz. Her ne için olursa olsun, bu seyahat sizin tüm hayatınızda çok etkili olacak. Bu dönemde bir atama, önemli bir görüşme için hazırlanabilir varsayın, iyi sonuçlar alacak. Tüm hafta boyunca sakin kalıp düşünmek, için şartlar henüz hazır değil.

Balıklar
Bu hafta iki yeni ayın etkisiyle aklınızdaki her şeyi yarmaya başlayacaksınız. Bu durum hayatınızın diğer alanlarını da olumlu etkileyecek Ölisinizden taşınmayı planlıyorsanız, bu hafta eşyaları toplayın, gelecek hafta yeni yere adım atmanız tazelenme getirecektir. 2013'ün en güzel dönemindedir sevgili Balıklar. Yurt için ve dışı kişisel gelişim fırsatları, üstlerinizin yardımı, medya alanında ilerlemeler sizi bekliyor.

Гороскоп

с 1 по 7 июля 2013 года

ОВЕН
Первая неделя июля для Овна будет временем налаживания любовных отношений и личной жизни в целом. Овны, которые состоят в отношениях, кто-то укрепят их. Вы любите своего партнера и погружены полностью в эти отношения. Те Овны, которые пока находятся в одиночестве, могут начать новый головокружительный роман.

ТЕЛЕЦ
Для Тельцов эта неделя будет неделей осуществления планов, их реализации. Звезды советуют Тельцам не подпускать близко людей, не самое лучшее время для посвящения окружающих в ваши планы на профессиональную деятельность, а так же не следует рассказывать о ваших любовных отношениях. Сейчас для вас важно общение с близкими родственниками, между вами чувствуется неземная связь.

БЛИЗНЕЦЫ
В жизни Близнецов на этой неделе происходит множество событий. Этот круговорот втягивает Близнецов в различные ситуации. Разрешение их будет удачно проходить с творческим подходом. Но все нужно смотреть с позитивом и делать определенные выводы. Близнецы увлечены работой и именно это поможет им удержаться на плаву.

РАК
Раки на этой неделе погрузились в философию. Вам нравится что-то обсуждать, философствовать со своими друзьями, коллегами и близкими родственниками. Перед вами встанет какой-то важный вопрос, задачу, которую нужно быстро разрешить. Вы действуете уверенно, и принятое решение поможет вам избежать серьезных проблем в будущем.

ЛЕВ
Львы на новой неделе проявляют себя активными личностями, но, к сожалению, ваша активность не приносит должного результата и плодов. Для достижения важного для вас результата Львам необходимо расставить приоритеты и четко обозначить для себя, что для вас очень важно, а что является второстепенным. Такая тактика поможет вам без лишних хлопот добиваться нужных вам результатов. В сфере личных отношений важным будет доверие с вашим партнером.

ДЕВА
Девы в начале июля будут заниматься совсем не теми делами, которыми надо бы. Вы растрчиваете свою энергию на совсем ненужные вещи. Для вас правильным будет составление тактики и графика последовательности действий. Только так вы добьетесь результата и не затратите лишних усилий. Что касается любовных отношений, то между Девами и их партнером должна царить полная гармония, которую вы сами в состоянии создать.

ВЕСЫ
Представители знака Весы ждут положительные изменения во всех сферах вашей жизни, будь то карьера, любовь, дружба или здоровье. Эти перемены помогут вам быть более уверенными в себе и естественно в завтрашнем дне. В профессиональном плане ждите повышения по карьерной лестнице, смены должности, повышения оклада. Круг вашего общения непременно расширится, что скажется на любовных отношениях.

СКОРПИОН
Скорпионы в начале июля тратят много сил и энергии на выяснение отношений с близкими и с любимым человеком. Скорпионам следует не принимать все близко к сердцу и не воспринимать малейшие разногласия так серьезно, это мешает. В профессиональном плане вы обретаете коллег и помощников в лице бывших конкурентов. Сейчас они вам от чистого сердца помогают. Ваше начальство заметит ваше рвение работать и положительные результаты.

СТРЕЛЕЦ
Стрельцы на этой неделе ведут себя не совсем адекватно. К большому сожалению для вас и для вашего окружения, вы не воспринимаете всерьез все слова, которые вам говорят. Стоит прислушиваться к мнению и к словам Близких, это поможет избежать серьезных конфликтов. На этой неделе Стрельцы напряжены и любой спровоцированный конфликт вызывает у вас бурю негативных эмоций, а

это в свою очередь отражается на вашей работоспособности.

КОЗЕРОГ
Козероги в начале июля будут везунчиками. Вам везет во всех начинаниях. Вас ждет не какое-то заслуженное поощрение, а фортуна, она на этой неделе в самом деле заслужит такое поощрение. Что касается любовных отношений, то настало время для поиска партнера на вступление в брак.

ВОДОЛЕЙ
Водолеи в этот период должны действовать предельно внимательно и не спеша. Только просмотрев все шансы наперед, можно добиться успеха. Сейчас вам можно заниматься своим внешним видом, отправиться в магазин за подругами или друзьями и прикупить себе пару-тройку новых вещей. На этой неделе многое будет зависеть от вашего имиджа, а точнее внешнего вида.

РЫБЫ
Рыбы на этой неделе проявляют себя с неожиданной стороны. Вы очень рискованны. Важно в этот период правильно оценивать свои возможности, иначе можно позавтоваться. В этот период Рыбы могут чаще видеться со своими друзьями, они помогут вам вернуться в прежнее состояние и набраться сил. Близкие родственники дадут вам мудрые советы. Рыбы выходят из сложного психологического состояния благодаря поддержке близких друзей и родных.

Всем удачи!

“Ахыска”

28 июня 2013 ahiska60@mail.ru

PaX MET чай advertisement with images of tea boxes and promotional text: 'Дам сарайың ашапты! Открывая богатый вкус!' and 'www.rakhmet.kz'

Астро BT advertisement for electronics and services: 'Республика Казахстан г. Алматы, 050011 ул. Бурундайская, 93 а' and 'ТОО "Астро BT"'

KZI Bank advertisement with images of bank branches and contact information for Astana, Almaty, and Shymkent branches.

Guinar Tour advertisement for charter flights: 'ПРЯМЫЕ ЧАРТЕРНЫЕ РЕЙСЫ' and 'Алматы - Анталя от 700 у.е.' and 'Алматы - Бодрум от 850 у.е.'

Portrait of a woman with text: 'Поздравляем!' and 'ИЗМУЛА ХАДЖИ ЖАПАРОВА с 75-летием поздравляют дочери Зульфия и Эльмира...' and 'ФАТИМУ ГУСЕЙНОВУ поздравляют с Днем рождения'

Газета Турецкого этнокультурного центра РК. Редакция: 050002, г. Алматы, ул. Джангильдина, 31. Контакт: 8 (727) 278-59-33, факс: 278-59-29. E-mail: ahiska60@mail.ru

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ: Зиятдин Касанов, Зелимхан Ягуб, Байрамалы Ахмедов, Хусейн Касанов, Садыр Эинов, Шахисмаил Асиев, Фуат Учар, Расим Кушалиев

YAYIN KURULU: Ziyaddin KASANOV, Zelimhan YAKUB, Bayramali AHMEDOV, Huseyin KASANOV, Sadir EIBOV, Sahismail ASIYEV, Fuat UCAR, Rasim KUSALIYEV

АН ИСКА. Адрес редакции: 050002, г. Алматы, ул. Джангильдина, 31. Контакт: 8 (727) 278-59-33, факс: 278-59-29. E-mail: ahiska60@mail.ru